

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

9 771819 161008

Barcode

Дзяды

Дзень памяці
продкаў

Бяроза падае прыклад

Упершыню за дзесяць гадоў у Бярозе зявілася першая беларускамоўная кляса.

Старонка 2.

Антысэмітизм ці ляпсус?

Рэпліка Лукашэнкі ледзь не прывяла да адклікання ізраільскага пасла зь Беларусі.

Старонка 7.

Камандзіроўка ў Бабруйск

У НУМАРЫ

Пра Сарказі і антысэмітизм піша Віталь Тарас.
Старонка 8.

Лукашэнка запрасіў Японію да супрацы ў пабудове АЭС. Шушкевіч: эта вельмі дорага. **Старонка 6.**

Віктар Івашкевіч:
«Я не займаюся інтрыгамі»

БНФ пагрузіўся ва ўнутрыпартыйную

барацьбу зь пераходам на асобы.
Старонка 10.

Яны на практику
ўзяты цягаць цяжкія камяні

Рабская праца ў нас на вачах, і ўсе... звыклыя.
Старонка 12.

Габрэй-эсэсавец наведаў Менск

Дзіўная жахлівая гісторыя.
Старонка 16.

Новы твар Польшчы

Палякі ўзялі рэкордны ўдзел у галасаванні, зъянілі кансэрватараў на лібэралаў. Прыхільнікі Лукашэнкі страцілі месцы ў Сойме. **Старонка 3.**

GAZETA.PL

Рэдактары «Нашай Нівы», «ARCHE» прыедуць у Горадню

У горад над Нёманам прыедуць галоўны рэдактар газеты «Наша Ніва» Андрэй Скурко, галоўны рэдактар «ARCHE» Валер Булгакаў, паэт Андрэй Хадановіч, да іх далучыцца крытык, аўтар «НН» Даніла Жукоўскі. **Чацьвер, 25 кастрычніка, 18:30. Памяшканье «Таварыства беларускай школы» (Будзённага, 48а).**

На зімовы час

Завяршаецца «зімові час». Традыцыяна гэта прыпадае на апошнюю нядзелю кастрычніка. У ноч на 28 кастрычніка а 3-й ночы стрэлкі гадзіннікаў ва ўсёй Беларусі пераводзяцца на адну гадзіну назад.

Ня стала прафэсара Лойкі

21 кастрычніка на 64-м годзе жывіцца памёр доктар гістарычных науک, прафэсар, загадчык кафедры дыпламатычнай і консульскай службы факультэту міжнародных адносін Белдзяржуніверсітetu Леандз Лойка. Пахаваны Л.Лойка ў Смалявічах.

Шэсьце ў Дзяды

Традыцыяна шэсьце на Дзяды, што ладзіцца КХП — БНФ, пройдзе ў нядзелю 28 кастрычніка ад Гадзіннікавага завodu (метро «Парк Чалюскінцаў»). Пачатак аб 11-й. Праспектам доманстранты пройдуть ва ўроўні Курапаты, дзе ад 14.00 па 17.00 адбудзецца мітынг. Акцыі дазволіў Менгарвы-кінкам.

У Курапатах дагэтуль застаецца шмат месцаў расстрэлаў, не пазначаных крыжамі. Грамадзянне, што жадаюць усталяваць ва ўроўні крыж, могуць звязацца да сакратара Ўправы КХП — БНФ Алесі Чахольскага, які прымае ахвяраваныні. На атрыманыя сродкі будуть вырабленыя крыжы, а ахвяраўцы змогуць іх усталяваць у Курапатах. Кантактны тэлефон: (029) 124-46-86.

СП

Пэнсія мары

Беларусы сасыпелі да пэнсійнай рэформы — такую выснову можна зрабіць на падставе аналізу грамадзкай думкі, праведзенага Дасыледчым цэнтрам ІПМ.

«У Беларусі сасыпей час для падвышэння пэнсійнага ўзросту — гэтага хочуць самі пэнсіянэры», — заявіў Аляксандар Лукашэнка 12 кастрычніка ў часе прэсавай-канферэнцыі для расейскіх журналістаў. Пара-дакальнае на першы погляд, гэтае выказваныне нясе ў сабе рацыйнальнае зерне. Як сьведчыць апошняе дасыледаваныне, праведзенае Дасыледчым цэнтрам ІПМ, беларусы сапраўды маральна сасыпелі для пэнсійнай рэформы. Іншая справа, што пад рэформай яны разумеюць паступовы пераход ад разъмеркавальнай да ашчаджальнай пэнсійнай сістэмы. А што да пэнсійнага ўзросту, дык ня ўсе вераць, што дажыўцуць да яго.

Працяг на старонцы 21.

Упершыню за дзесяць гадоў у Бярозе

Алег Лабовіч — бацька двух сыноў: Алёшы і Янкі. Янку трывады, а Алесіку шэсцьць. Бацька заўсёды хадзеў, каб сын вучыўся ў беларускай клясе. Але са звідзілением даведаўся, што ў Бярозе ніяма такіх.

Спадар Алег звярнуўся зь лістом да начальніка раённага аддзела адукцыі А. Курыловіча. У адказах было напісаны, што ўсе гарадзкія школы зьяўляюцца расейскамоўнымі

«паводле жадання бацькоў», і таму, «калі будзе жаданне і заявы бацькоў з мэтай выхавання і навучання дзяцей у беларускамоўных клясах школы, аддзел адукцыі будзе спрыяць іх адкрыццю».

Тады сп. Лабовіч звярнуўся зь лістом у Таварыства беларускай мовы. Там яму падарайці, каб абараніць канстытуцыйнае права на свабоду выбару мовы выхавання і навучання, звярнуўшыся зь лістамі да міністра адукцыі, генэральнага прокурора і старшыні Канстытуцыйнага Суду.

Звароты ў прокуратуру і ў Канстытуцыйны Суд былі пепраадрасаваны ў Мінадука-

цый. Міністэрства даручыла РАА «вывучыць пытаныне пра неабходнасць адкрыцця беларускамоўных клясаў у г. Бярозе... і, пры неабходнасці, вырашыць пытаныне пра іх адкрыццё».

27 жніўня гэтага году ў сярэдняй школе № 2 быў сход бацькоў першакляснікаў, якія павінны былі пайсці ў школу з 1 верасня. З 130 бацькоў прысутнічала 115. Перад імі выступілі дырэктар школы, настаўніца беларускай мовы, намесьніца загадчыка РАА. Яны распавялі, як важна ў наш час валодаць не толькі замежнаю, але і роднаю мовай.

Бацькам прапанавалі стварыць беларуска-ангельскую 1 «Г» клясу. Было пададзена 15 заяваў. Такім чынам, упершыню за дзесяць гадоў у Бярозе зноў звярвалася першая беларускамоўная кляса.

Умовы для 1-й «Г» створаныя нават трошкі лепшыя, чым для астатніх. Яна адзінай зь сямі першых клясаў

размешчаная ў самай школе (астатнія ў дзіп'ячых садках). Большасць вучняў знаходзяцца ў школе да 18.00. Тут яны і сяплюць, і харчувацца.

Вядзе клясу маладая настаўніца Віталія Кавальчук. Яна скончыла Баранавіцкі вишэйшы пэдкаладж па моўнай спецыяльнасці. Апошняе трэћы год вяла фізкультуру і сёлета, нарэшце, дачакаўшыся чаргі, атрымала клясу.

Беларускія падручнікі ў школе ёсць. Праўда, недахоп у книжках-чытанках, падручніках для дадатковага навучання, картках, плякатах, бо беларуская кляса створаная літаральна перад пачаткам навучальнага году.

Дзеткі асвойваюць мову і прывучаюць да яе бацькоў. Хоць амаль усе яны зь беларускіх сем'яў (толькі адзін хлопчык з расейска-армянскай), аднак і ў сям'і, і ў дзіп'ячым садку большасць жыве ў расейскамоўным асяродку.

Сяржук Русецкі, фота аўтара

Алег Лабовіч

нарадзіўся ў 1976 г. Сам вучыўся ў беларускамоўнай Сакалоўскай школе. Скончыў Берасцейскі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт. Працуе ў ААТ «Бярозаўскі матораремонтны завод», інжынер-канструктар.

Новы твар Польшчы

Польскія выбарцы ўзялі рэкордны ўдзел у галасаваньні, зъмянілі кансэрватараў на лібэралаў. Страцілі месцы ў Сойме і прыхільнікі Лукашэнкі.

Польшча можа разылічваць на ўзмацненіне аўтарытэту ў Эўропе. Партыя Яраслава Качынскага «Закон і справядлівасць», што праводзіла канфрантацыйную палітыку абароны нацыянальных інтарэсаў, страціла ўладу. На зъмену прыйшлі энтузіясты эўрайнтэграцыі і прыхільнікі пабудовы адкрытага грамадз-

ства — лібэралаў з «Грамадзянскай платформы».

Палітыка Польшчы да Беларусі ня зъменіцца — хіба выкананіцы. Дагэтуль яе акрэсліваў дарацца прэм'ера, былы пасол Польшчы ў Беларусі Марыюш Машкевіч.

Беларускія ўлады разылічваюць скарыстацца зь пераменай на польскім палітычным

Машкевіч: Палітыка Польшчы да Беларусі ня зъменіцца

«Што тычыцца замежнай палітыкі ў адносінах да Беларусі, дык ніякіх зъменаў ня будзе. Тактыка, распрацаваная два гады таму, будзе працягвацца. Максімум — гэта нейкія касметычныя зъмены, якія будуць залежаць ад асобы міністра замежных спраў», — заявіў Марыюш Машкевіч для «Эўрарадыё».

алімпе і паправіць адносіны. Камэнтары афіцыйных СМІ да вынікаў выбараў асыярожна-аптымістичныя. Гэта прытым, што Дональда Туска, лідэра «Платформы», нядаўна не пусцілі ў Беларусь.

Вострая спрэчка кансэрватараў Качынскага і лібэралаў Туска палітгавала Польшчу, і галасаваць прыйшла рэкордная колькасць выбарцаў — аж 55 %. З іх 41 % падпрымаў «Платформу», а 32 % — партыю Качынскага.

Туск найхутчэй сфармуе ўрад з Сялянскай партыйай, што набрала 9 % галасоў.

Трэцім прыйшоў блёк «Лявіца й дэмакраты» на чале з былым прэзыдэнтам Польшчы Аляксандрам Квасінскім (12%). Гэта намнога меней, чым спадзяваліся. Дзіва

што Квасінскі па абавязчынні вынікаў аб'явіў пра сыход з палітыкі. Ён паўплываў на вынікі выбараў не найлепши: зъявіўся неяк выпушы на мітынгу, а пасля яшчэ няўклодна тлумачыў гэта «трапічнай трасцай».

Значны ўплыў на Польшчу будзе мець сыход з палітычнай сцэны крайне правай і крайне папулісцкай палітычных сіл — ультракаталіцкай Лігі польскіх сем'яў і народніцкай Самаабароны. Іх лідэры сымпатызавалі А. Лукашэнку, у якім яны бачылі барацьбіта супраць Захаду і эўрайнтэграцыі. Лепэр нават прыяжджаў у Беларусь і агітаваў за Лукашэнку.

З дэпутатаў беларускага падходжання ў Сойм ізноў прыйшоў Яўген Чыквін. Ён балятаваўся ад Лявіцы і набраў другую колькасць галасоў па сваёй падляскай акрузе.

БТ

зъявілася беларускамоўная кляса

Улады спадзяюца на Рыгоні, апазыцыя глядзіць скептычна

У камандзе Рыгоні былі заўважаныя людзі з Масквы.

З 16 да 19 кастрычніка ў Менску з афіцыйным візитам знаходзіўся новы спэцыяльны дакладчык Парламэнтскай аса-мблей Рады Эўропы Андрэй Рыгоні. Гэтае месца 45-гадовы італьянскі дэпутат заняў сёлета 13 лютага на паседжанні палітычнага камітэту ПАРЭ. Раней пасаду спэцдакладчыка займаў эстонец Андрэас Херкель, а яшчэ да яго — кіпрыёт Хрыстас Пургурыйдэс, які цяпер ня можа атрымаць дазволу, каб прыехаць у Беларусь. Даклад Пургурыйдэса аб зын-кльых палітыках у Беларусі быў прыняты ПАРЭ. Для Рыгоні гэты візит у Беларусь першы.

Яшчэ да пачатку візиту шмат хто з дэмакратычных палітыкаў крытыкаваў даты прыезду італьянца, кажучы, што найлепш было пачаць візит 14 кастрычніка, калі ў Менску адбываўся «Эўрапейскі марш». Але Рыгоні прыехаў згодна з ранейшым плянам. Штогод, паабя-цаўшы пагаварыць пра вынікі апазыцыйнай акцыі з прадстаўнікамі ўладаў.

Доўга не было зразумела, хто ж арганізоўвае візит Рыгоні ў Менск. Каб даведацца, мы патэлефанавалі ў сэрбскае

пасольства ў Беларусі. Сэрбія цяпер старшыню ў ПАРЭ. Першы сакратар пасольства ў палітычных пытаннях Да-рынка Ачымавіч паведаміла, што яны ня маюць звестак адносна візиту Рыгоні і пар-аіла звязратацца ў МЗС і парля-мэнт. У прэс-службе міністэрства замежных спраў у сапраўды пацвердзілі, што іта-льянскі парламэнтар знаходзіўся ў Менску на запрашэнне нацыянальнага сходу.

У Менску сп.Рыгоні меў сус-трочы са ссыкірамі палат пар-ламэнту Вадзімам Паповым і Генадзем Навіцкім, міністрамі замежных спраў і юстыцыі Сяргеем Мартынавым і Віктара Галаванавым, прадстаўні-камі Канстытуцыйнага суду, зь лідэрамі апазыцыі і прадстаўнікамі незалежнага грамадзтва.

У парламэнце візит Андрэя Рыгоні ацанілі як «вызначальны» для краіны. Некаторыя парламэнтары спадзяюцца, што з прызначэннем італьянца на пасаду спэцдакладчыка палата прадстаўнікоў можа вярнуць сабе статус спэцыяль-на запрошанай у ПАРЭ.

Анатоль Лябедзька, які суст-ракаўся з Рыгоні разам зь іншымі апазыцыйнымі палі-тыкамі, так пракамэнтаваў візит: «Пасля нашай апош-най сустрочы Рыгоні істотна вырас. Я ня маю на ўзве рост. Ён вырас у пляне ведання Бе-

Расеец можа ўзначаліць Парламэнтскую аса-мблей Рады Эўропы

Менавіта прадстаўнік «Адзінай Расеі» Міхаіл Маргелав уззначаўшы цяпер у парадку ратыяцыю фракцыю Эўрапейскай народнай партыі, у якую ўваходзіць «Адзінай Расея». Гэта значыць, што паводле традыцыі акурат ён мае стаць чарговым старшынём ПАРЭ. Аднак перадаваць гэтую сымбалічную пасаду прадстаўніку недэмакратычнай краіны наёмка, таму ў ПАРЭ цяпер шукаюць працэдурных кручкоў. Дадатковую пікантнасць дадае той факт, што Маргелав пачынаў кар'еру як агент ФСБ, прычым пасаду ён атрымаў, лічы, у спадчыну. Ягоны бацька быў кадравым афіцэрам КДБ. Свой палітычны шлях Маргелав пачынаў у дэмакратычным руху Расея і актыўна ўдзельнічаў у выбарчай кампаніі Ельцына ў 1996-м, працуячы ў г.зв. «чубайсавскім штабе»

А.Рыгоні не зьбіраеца настолькі доўга займаца Беларусью, каб вывучаць беларускую мову.

ларусі і сітуацыі ў нашай краіне. Усё ж Беларусь вельмі да-лёка ад сферы італьянскіх інга-рэсаў. Чаканыні візиту былі досыць насыцярожанымі. Некаторыя аналітыкі лічылі, што гэта можа азначаць больш ін-тэнсіўныя камунікацыі Эўропы з афіцыйным Менскам, што прывядзе да зымякчэння ў стасунках. Рыгоні ж адразу выкліаў сваю пазыцыю: ПАРЭ зацікаўлена ў дыялёгу зь беларускімі ўладамі, але пры ўмове, што дыялёг будзе трох-баковым, з узделам апазыцыі. Важным зъяўлецца той факт, што Рыгоні выказаўся за пра-вядзенне вялікай канфэрэн-цыі па Беларусі, пра гэта некалі казаў Рэнэ ван дэр Ліндэн.

Павал Севярынец быў больш скептычны: «Гэта звы-чайная гульня рэжыму. На на-ступны ж дзень пасля ад'езду Рыгоні беларуская ўлады пры-маюць расейскага прэм'єра Зубкова, ідзе гаворка пра па-будову газаправоду «Ямал — Эўропа». Звычайні гандаль апошніх гадоў, але тут ён робіцца больш інтэнсіўным, стаўкі павышаюцца. Улады дазваляюць адкрыць офіс Эў-ракамісіі ў Менску. Але не-магчыма будаваць замежную палітыку, пастаянна падман-

ваючы, то аднаго, то другога партнераў. Што да самога Рыгоні, то для мяне паказальным зъяўлецца выпадак, што калі я з'язмічаў размаўляць па-беларуску, перакладчык сказаў, што не разумее. Высьвет-лілася, што гэты чалавек з Масквы, пасля аказалася, што яшчэ некалькі чалавек з каманды Рыгоні з Масквы. Мяне гэта вельмі насыцярожжа-вае. У адказ на падораную книгу «Лісты зь лесу» сп.Рыгоні пішыра сказаў, што ён не настолькі доўга будзе займаца Беларусью, каб яшчэ вывучаць беларускую мову».

Прадстаўнікі грамадзкасці на сустрэчы з Рыгоні былі зьдзіўленыя тым, што італьянец найперш цікавіўся сым-ротным пакараньнем, якое дзейнічае ў Беларусі, а не пы-таннямі палітычнага ўпіску, арыштамі актыўістаў, фаталь-ным становішчам са свабодай слова. Адзначылі і заявы Рыгоні аб тым, што катэгарычнае «не» беларускім уладам ён ка-зап'яць ня будзе, бо ўжо ўсе веда-юць «некаторых неўязных у Менску».

Да пачатку 2008 г. А.Рыгоні мае падрыхтаваць справа зда-чу па сітуацыі ў Беларусі.

Зыміцер Панкавец

Дэфіцыт прадуктаў ці попыт на інтэграцыю?

Па вяртаньні зь Беларусі Зубкоў, пасъля дакладу Пуціну, патэлефанаваў Сідорскаму.

Ці не рыхтуеца новы подступ да беларускай незалежнасці? Ужо сам факт першага замежнага візиту Зубкова да нас быў шматзначным — гавока ж пра наступніка Пуціна. А тут яшчэ Пуцін у часе этапнай тэлеканфэрэнцыі з народам абазначыў інтэграцыю на постсвецкай прасторы як сваю задачу нумар адзін. Невыпадкова шэф расейскай Службы замежнай выведкі Лебедзеў атрымаў прызначэнне выкананым сакратаром СНД — і ніводзін кіраўнік дзяржавы не пасъмей запярэчыць.

А тут яшчэ 22 кастрычніка прэм'ер-міністар Рэспублікі Беларусь **Віктар Зубкоў** — з уласнай ініцыятывай — патэлефанаваў **Сяргею Сідорскаму**, каб абмеркаваць меры па выкананыні дамоўленасцяў, дасягнутых у часе працоўнага візиту Зубкова ў Менск, які прайшоў трэй дні таму. У часы Фрадкова такога не бывала.

Як паведамляе афіцыйны сайт беларускага ўраду, сурэмоўцы «пацвердзілі дамоўленасць пра стварэнне сталых беларуска-расейскіх групаў па выра-

шэнні праблемных пытанняў». Да праблемных пытанняў у дачыненьнях між краінамі сёньня адносяцца энэргетычная, мытная й транспартная сфэры, пастаўка сельскагаспадарчай прадукцыі, супрацоўніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі й перафрачоўчых галінах, вытворчая каапэрацыя й стварэнне супольных вытворчасцяў.

Уздым і апэратыўнасць, зь якой бела-

рускі ўрад паведаміў плянэце пра гэты званок, тлумачаць тым, што ініцыятыва Зубкова патэлефанаваць Сідорскаму атрымала ўхваленне самога Пуціна ў звязку з дэфіцытам на расейскім рынку прадуктаў.

«Дастаткова востра стаіць праблема стабілізацыі цэнаў... Рашэннем гэтага важнага пытання паслужыць стварэнне здаровай канкурэнцыі на нашых прадуктовых рынках, у тым ліку за кошт падтрымкі каапэрацыйных ды інвестыцыйных сувязяў у рамках саюзной дзяржавы зь Беларусью», — даклаў 22 кастрычніка расейскі прэм'ер прэзыдэнту Пуціну.

Мікола Бугай

Сяргей Сідорскі і Віктар Зубкоў.

PHOTO: V.M./M.R./M.R./M.R.

СЪЦІСЛА

Шырокі, але позыні жэст

У дзень візиту расейскага прэм'ера ў Беларусь А.Лукашэнка даў згоду на адкрыццё прадстаўніцтва Эўракамісіі ў нашай краіне. Яшчэ ў 2005 годзе Эўракамісія звярнулася да Беларусі з прановай адкрыцця самастойнай ofісу ў Менску. Але дагэтуль пытаныне вісела ў паветры. Адказ прагучая праз тыдзень пасъля Эўрамаршу ў часе візіту Андрэя Рыгоні ў Беларусь.

Беларусаў судзяць, а мовы ня ведаюць

Вярхоўны суд Беларусі пачаў разгляд скаргі на дзеяньні Мін'юсту, якое адмовілася

рэгістраваць грамадзкае праваабарончае аб'яднанье «Вясна». Праваабаронцы запатрабавалі ад Мін'юсту прадставіць дакументы на беларускай мове, а таксама весьці працэс па-беларуску. У выніку для перакладу дакументаў суд прызначыў тэрмін да 25 кастрычніка. «Вясна» была ўжо зарэгістраваная, але яе злыквідавалі ў 2002 годзе, дачапіўшыся да нейкіх кручкоў.

На дне

Паводле чарговага рейтнінгу свабоды СМД міжнароднай арганізацыі «Рэпартэрэй бязь межаў» Беларусь, як і год таму, займае 151-е месца. На

першым месцы — Ісляндыя. Апошнія радкі за Эrytrэя (169) і Паўночны Карэя (168).

Жэст Мартынава

У Менскім міжнародным адукацыйным цэнтры адбыўся 2-і дысліпут «Партнэрства эканомікі і палітыкі ў ёўрапейскіх трансфармацийных працэсах: досьвед зямлі Брандэнбург». Зь немецкага боку ўзяў удзел прэм'ер-міністар зямлі Брандэнбург **Маціяс Планц**, пасол Нямеччыны **Гебхард Вайс**, а таксама прадстаўнікі Фонду Беларусь прадстаўлялі міністар замежных спраў **Сяргей Мартынав** і

Мітрапаліт **Філарэт**. У залі прысутнічалі прадстаўнікі незалежнага грамадзтва і апазыцыйных партыяў.

Шумкевіч на чале «Маладых дэмакратаў»

Старшынём моладзевай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі «Маладыя дэмакраты» абраны Аляксандар Шумкевіч. Выбары адбыліся на ўстаноўчым зыездзе 21 кастрычніка ў Менску. Шумкевіч набраў болей галасоў (28), чым **Міхail Пашкевіч** (21). А.Шумкевіч — гэта той самы, каму ў Горадні зламалі руку, калі ён узяўшы бел-чырвона-белы сцяг на канцэрце.

Японскі ход

Лукашэнка запрасіў Краіну ўзыходнага сонца да супрацы ў пабудове АЭС. Гэтую геапалітычнага значэння заяву ён зрабіў у часе інтэрвю японскаму інфармацыйнаму агенцтву Кіёда Цусін.

У прыватнасці, А.Лукашэнка зазначыў: «Японія вадода найвышэйшымі тэхнолёгіямі ў сферы атамнай энергетыкі. Мы вельмі б хацелі супрацоўнічаць з Японіяй, калі яна прапануе найлепшы праект па цане, якасці і іншых крэгерах». Пры гэтым ён падкрэсліў, што Беларусь адкрыта для супрацы ў гэтай сферы з усімі дзяржавамі.

Лукашэнка нагадаў: цяпер у якасці патэнцыйных удзельнікаў будаўніцтва АЭС выступаюць трэћі групы кампаніяў:

амэрыканская, французская-немецкая і расейская. Японія разглядаеца як дзяржава, здольная пабудаваць самы бясыпечны рэактар.

Варты нагадаць, што Расея настойліва пропануе ўласную кандыдатуру ў якасці будаўніка. Акурат на гэтым акцэнтаў вагу ў часе свайго першага візиту ў Беларусь прэм'ер-міністар Pacei Віктар Зубкоў. Ён запоўніў, што Расея здольная пропанаваць «найбольш рацыональны варыянт будаўніцтва АЭС», прытым «з арга-

Так выглядае японская АЭС.

нізацыйяй бясыпекі на ўзоруні сусьеветных стандартоў».

Пра магчымы ўдзел у праекце паведаміў і пасол Кітаю ў Беларусь У Хунбінь, але падрабязнасці не раскрыў.

Паводле намесніка міністра энергетыкі Беларусь Міхаіла Міхадзюка, канчатковы выбар пляцоўкі для будаў-

ніцтва АЭС будзе зроблены ў 2008 г. Цяпер вядуцца пошуки па дэльбох пляцоўках у Марілёўскай вобласці. На мінультым тыдні стала вядома, што да ацэнкі пляцовак будуть прыцягнутыя спэцыялісты Міжнароднага агенцтва па атамнай энергіі (МАГАТЭ).

Сямён Печанко

Станіслаў Шушкевіч: Японскі праект надзеіны, але дарагі

Станіслаў Шушкевіч пракаментаваў заяву Аляксандра Лукашэнкі на контмагчымага ўдзелу японскіх спэцыялістаў у пабудове АЭС на тэрыторыі Беларусі.

Найхутчэй гэта палітычная заява. Мяркую, што такім чынам Лукашэнка адгукнуўся на ініцыятыву японскага ўраду ўтварыць так званую зону росквіту, у якую, паводле плянаў японцаў, павінна патрапіць і нашая краіна. Праграма дзеянияў прадугледжвае разъвіццё эканомікі, бізнесу і энергетыкі, у тым ліку ў шэрагу краін. Адпаведны ліст разаслава

японскае МЗС.

Што да пропановы А. Лукашэнкі, то яна выклікае супяречлівую пачуцьці. З аднаго боку, гэта вельмі добра, бо японскія АЭС сапраўды вельмі надзеіныя, а ўдзел амэрыканскага боку можа вырашыць пытаныне сыварыны, якой Японія ня мае. З другога боку, гэта вельмі дарагі праект. Калі пры пераходзе на новыя кошты на расейскія энерганосці Беларусь сутыкнулася з проблемай пошуку дадатковых сродкаў у памеры \$1,5 млрд, то у дадзеным выпадку гаворка вядзеца пра суму ў 5—6 разоў большую. Акрамя таго, як

мне вядома, амэрыканцы не будуць новыя АЭС, асноўная праца ў гэтай сферы вядзеца вакол падвышэння эфектуўнасці выкарыстання ўжо створаных станцыяў.

Запісаў СП

АПЫТАНЬНЕ НА НН.ВУ

Як па-Вашаму, хто павінен збудаваць Беларусі АЭС?

японцы з амэрыканцамі 84 (24,6%)

французы зь немцамі 111 (32,5%)

расейцы 3 (0,9%)

АЭС Беларусі на трэба 144 (42,1%)

Усяго прагаласавала: 342

СЪЦІСЛА

«FT»: Замежная палітыка Буша катастрофічная

Візит прэзыдента Pacei Пуціна ў Іран можна разглядзець як поўную паразу палітыкі ЗША ў Іране. Як піша газэта The Financial Times, толькі катастрофічная замежная палітыка адміністрацыі прэзыдента ЗША Буша ў Іране дазволіла

Расеі іграць ключавую ролю ў рэгіёне. Такім чынам, ЗША самі перадалі Іран ва ўладу расейскай палітыкі.

Студэнты пратэстуюць супраць Чавэса

У сталіцы Вэнесуэлы былі сутыкнені паліцыі з студэнтамі, якія пратэставалі супраць зъменаў канстытуцыі, што касавалі б

абмежаваныні па тэрмінах прэзыдэнцства. Рэфэрэндум па Чавэсавай рэформе будзе ў сінезні. Для прыкрасы ў адным пакете з тэрмінамі — пропановы скараціць працоўны дзень і г.д.

Пярэваратні ў пагонах

Як стала вядома інтэрнэт-выданню «Белорускі партізан», на тым тыдні

кіраунік КДБ агучыў інфармацію: за апошнія трэћі гады да крыміналнай адказнасці прыцягнутыя 19 супрацоўнікаў ведамства.

Калі ўлічыць, што справы супраць працаўнікоў такой дзялікатнай сферы ўзбуджаліся ў крайніх выпадках, стан законнасці ў службах выклікае трывогу.

МБ

Антысэмітізм ці ляпсус?

Рэпліка Лукашэнкі ледзь не прывяла да адкліканьня ізраільскага пасла.

Заявы Аляксандра Лукашэнкі падчас прэс-канфэрэнцыі для расейскіх журналістаў 12 кастрычніка ледзь не распалілі міжнароднага скандалу, які мог скончыцца адкліканьнем ізраільскага пасла зь Беларусі і які нанёс шкоду міжнароднай рэпутацыі Беларусі.

Нагадаем, Лукашэнка тады сказаў наступнае: «Калі вы былі ў Бабруйску, вы бачылы, у якім стане горад? Страшна было зайсьці, сьвінушнік быў. Гэта ў асноўным габрэйскі быў горад, вы ведаецце, як габрэі ставяцца да месца, дзе яны жывуць. Паглядзіце ў Ізраілі, я вось быў...».

Словы Лукашэнкі беларуская прэса прапусьціла міма вушэй, але яны практычна адразу знайшли рэзка нэгатыўны водгук у кірауніцтва Ізраілю. 18 кастрычніка міністарка замежных спраўаў гэтай краіны Цыпі Ліўні заявила: «Сусветныя лідэры павінны ўзяць на сябе адказнасць за барацьбу супраць антысэмітізму, які паднімае выродлівую галаву ў розных час-таках сьвету, а не заахвочваць яго».

МЗС Ізраілю запатрабавала тлумачэння такіх выказваньняў Лукашэнкі ад пасла Беларусі ў Ізраілі Аляксандра Ляшчэні. Падчас сустэрэчы з намеснікам кірауніка дэпартамэнту Эўропы і Азіі ізраільскага МЗС Піні Авіві Ляшчэні паспрабаваў неяк абвергнуць слова кірауніка Беларусі, чым выклікаў яшчэ большае абурэнніне. «Гэта ня нейкі клерк — гэта ваш прэзыдэнт, ні менш ні больш, і мы шакаваны і выказываем нашае абурэнніне. Апрача прэзыдента Ірану ніхто так не гаворыць», — сказаў Піні Авіві пасля сустэрэчы з Ляшчэнем.

Ізраільскі МЗС меркаваў адклікаць зь Беларусі пасла Зэева Бэн-Ар'е, але потым было прынятае решэнне не рабіць гэтага. Сам спадар пасол, які цяпер у адпачынку, так пракаментаваў сітуацыю: «Заявы прэзыдэнта Беларусі пакідаюць зьдзіўленыне і шкадаваныне. У гэтых выказваньнях чуенца водгалац, які спадзяваўся, даўно пахаванага гісторыяль асьвечанага чалавечтва міту аб габрэях неахайніх, брудных, якія дрэнна пахнуць, міту антысэміцкага. Такое ўражаныне, што Бабруйск быў незалежнай габрэйскай вотчынай з сваім асобным бюджетам, а не адным зь беларускіх гарадоў, дзе адказнасць за добраўпрадаваныне і сродкі

для гэтага былі ў руках афіцыйных уладаў. Я хацеў бы, каб беларускія гарады дасягнулі ўзроўню муніципальных і ўвогуле сацыяльных службаў Ізраілю зь яго, скажам, мэдыцынскім абслугоўваньнем, клопатам аб са старэлых і інвалідах, барацьбой з наркотыкамі, алькагалізмам і гвалтам у сям'і, абсталіваньнем дзіцячых садкоў і школаў, хоць прэзыдэнт і ў гледзей дзесяці непадstryжаную траву».

Не засталіся выказваныя Лукашэнкі незадаванымі і міжнароднай супольнасцю. Старшыня ПАРЭ Рэн ван дэр Ліндэн выказаўся так: «Антысэміцкія заўгары Лукашэнкі могуць быць на мяжы абсурду, але гэта ня можа быць прычынай, каб не лічыць іх непрымальными». Лукашэнку варты было б задумца над гэтым і прапрасіць прафачынья за свае ганебныя слова, калі ён сур'ёзна жадае наблізіцца да Эўропы».

Асудзілі слова Лукашэнкі і ў амэрыканскім пасольстве ў Менску. У аўторак пасольства распашыодзіла адмысловую заяву, у якой гаворыцца, што «уряд ЗША заклікае А.Лукашэнку адмовіцца ад гэтых выказваньняў».

На сёньня ніхто з дзяржаўных чыноўнікаў не выбачыўся перад Ізраілем за гэтыя заявы.

Ізраільская прэса начала парайоўваць А.Лукашэнку з Махмудам Ахмадзінэжадам, добра вядомым сваім антысэмізмам. Праўда, адзначаюць, што «антыхітнізм Лукашэнкі хутчэй «побытавы», чым дзяржаўны».

Зыміцер Панкавец

PHOTO BY MEDIANET

Побытавы антысэмітізм: апаганены мэмарыял «Яма» ў былым менскім гета.

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

Беларуская прэса, у тым ліку «Наша Ніва», старалася абысыці гэтыя слова А.Лукашэнкі маўчаньнем. Газэты не ўклочылі іх у свае справаўдзачы пра ту прэс-канфэрэнцыю. Гэта было, паміж іншага, ад нежадання прыцігваць увагу да выказваньняў, якія могуць яшчэ болей сапсаваць і без таго кашмарны вобраз Беларусі і беларускага народу ў съвеце.

Ізраіль не змаўчаў.

Слова — не верабей. Гэта адзін з найгоршых дыпламатычных праколаў нашага кірауніцтва, які надоўга азмрочыць наш імідж, — не выпадковы пракол, а простае наступства палітычнае гульні, якая вядзеца на расейскім полі.

Што ж напіша пра гэта «Советская Беларуссия»? Яе нязменны рэдактар Павал Якубовіч? І ці стане гэта хоць для кагосыці ў нашай дзяржаве нагодай для пераацэнкі каштоўнасцяў? Хочацца верыць, што так.

Няма горш для Рэспублікі, калі яе дзеячы пачынаюць зарабляць палітычны капітал на прыніжэнні нацыянальных і моўных групаў — як гэта ўжо было з палікамі (наркотыкі і лаянка Борыс), і людзьмі, якія прынцыпова размаўляюць па-беларуску, якіх пэўныя чыноўнікі іначай як «съядомымі», з кілівай інтанацыяй, не называюць.

Моташлівая брыда стала нормай.

Што да словаў, якія так балюча апяклі жыдоў, то гэта не былі словаў беларускага народу.

Беларускі народ свае словаў пра габрэяў сказаў даўно — вуснамі Купалы, Бядулі, Барадуліна.

Андрэй Дыніко

Вандалізм у Бабруйску

На габрэйскіх могілках у Бабруйску вандалы апаганілі 15 магіл. Зламыўнікі павалілі помнікі, а некаторыя з мармуровых плітаў разьбілі. Раней на браме гэтых жа могілак і на прыпрынку побач з ім была намалюваная свастыка і напісаныя зынавагі на адрас габрэяў. Паводле палірэдніх падлікаў, шкода, нанесеная вандаламі, склала больш як \$12 тысяч

Першая камандзіроўка

Пра Бабруйск і антысэмітаў піша Віталь Тарас.

На мінульым тыдні набыткам сусьеветнай грамадзкасці стала навіна: мадам Сэсыль Мары Сара Ізабель Сіганэр-Альбеніс разводзіцца са сваім мужам Нікалаем. Наўрад ці гэта стала б на віной, калі б прозывішча яе мужа не было Сарказі, і ён яя быў прэзыдэнтам Францыі. А так паведамленыні пра ягоны развод (дарэчы, паводле французскіх законаў, кіраўнік дзяржавы непадсудны і таму яя можа разьвесьціся, пакуль займае сваю пасаду) на нейкі час адсунулі на другі плян многія іншыя речы. Напрыклад, паведамленыні з Туроччыны, якая рыхтуе ўварваныне ў ірацкі Курдыстан.

Сам факт, што Сарказі стаў першым прэзыдэнтам Францыі, які афіцыйна разводзіцца са сваёй жонкай, заслугоўвае ўвагу, паколькі публічным чынам съведчыць пра сέньняшні стан грамадзкай думкі ў Францыі, а таксама ў Эўропе ў цэлым. Наўрад ці большай сэнсацыяй сталаася б перамога на прэзыдэнцкіх выбарах галоўнай спаборніцы Сарказі Сэгален Руаяль, якая перабываала са сваім мужам — таксама вядомым паліткам — у грамадзянскім шлюбе, пакуль не разышлася пасля выбораў.

Муж і жонка Сарказі жанатыя на першы раз, у абою ёсьць дзеўці ад папярэдніх шлюбаў. Іх супольнаму сыну цяпер 10 гадоў. І хача афіцыйна падставай для разводу мадам Сэсыль назвала сваю нелюбі ў публічнай палітыкі, у Францыі не было сакрэтам, што незадоўга да выбараў у яе быў раман, але потым яна вярнулася да мужа.

Зразумела, усё гэта стала вядома, дзякуючы бульварнай прэсе. (Сам тэрмін, дарэчы, узынік у Францыі, калі танныя газэты пачалі прадаваць на вуліцах і бульварах.)

Але аб разводзе Сарказі пісалі і гаварылі самыя салідныя выданыні і міжнародныя тэлерадыёкампаніі. Праўда, як толькі мадам Сэсыль паведаміла пра развод з мужам, сусьеветная прэса амаль страціла цікавасць да яе. Яна і сам факт разводу перасталі быць фактарамі міжнароднай палітыкі. Цяпер ужо ніхто яя будзе запытвацца аб тым, якую ролю, напрыклад, адыграла (і ці адыграла?) Сэсыль Сарказі ў вызваленыні баўгарскіх мэдсёстрав у Лібіі.

А Сарказі як прэзыдэнту вялікай дзяржавы наканавана заставацца ў цэнтры ўвагі СМІ да сканчэння прэзыдэнцкага тэрміну. Тут гаворка не пра цынізм прэсы (пра жоўтую прэсу ўвогуле няма размовы) і не пра норавы французскай палітычнай эліты — яны такія, якія ёсьць. А пра тое, што той, хто апынуўся на вяршыні ўлады, у дэмагратычнай дзяржаве на можа разлічваць на нейкія сакроты, хай сабе ў асабістага характару, ад грамадзкасці. Яшчэ адносна нядыўна, калі прэзыдэнтам Францыі быў Франсуа Мітэрэн, пра ягоную каханку не прынята было пісаць у прэсе. Цяпер гэта выглядае анахранізмам.

Дарэчы, у Эўропе вельмі зьдзіўляюцца, калі пры канцы 90-х успыхнуў скандал вакол прэзыдэнта ЗША Біла Клінтанага і стажаркі ў апараце Белага дома Монікі Левінскі. Дзіўліся на столькі паводзінам Клінтанага, які дазволіў сабе «раман» у Белым доме, колькі таму факту, што прэзыдэнту гэта пагражала імпачментам. Сёння і ў ЗША мала хто ўзгадвае туго гісторыю. Калі пішуць пра Гілары Клінтан, якая рэальнай прэтэндуе на тое, каб стаць першай жанчынай — прэзыдэнтам ЗША, дык яя ў сувязі з адультэрам яе мужа. Імя Біла Клінтанага, безумоўна, яя можа ня згадвацца ў прэзыдэнцкай кампаніі, але журналістай больш цікавіць не былое мужа і жонкі Клінтан, але дзень сέньняшні.

Напрыклад, ці яя будзе экс-прэзыдэнт у выпадку перамогі ягонай жонкі на выбарах уплываць на палітыку ЗША? Клінтан, дарэчы, ужо запэўніў у адным з інтэрвю, што ён «сыдзе на задні плян», то бок уменшавацца ў кампэтанцыю прэзыдэнта не зьбираецца.

І Гілары Клінтан ёсьць уласныя перавагі — як і недахопы, дарэчы. Ніхто яе не ўспрымае як усяго толькі жонку былога прэзыдэнта. Аб ёй мяркуюць паводzie яе дзейнасці на пасадзе сэнатара і галоўнага прэтэндента на пасаду прэзыдэнта ЗША ад Дэмагратычнай партыі.

У палітычнай барацьбе няма паправак на пол. Адзін даволі вядомы амэрыканскі (рассейскамоўны) журналіст сказаў нядыўна, што Гілары паводзіць сябе ў палітыцы як мужчына ў спадніцы й нават апошнім часам «ня голіць ногі». Гэтае нясмачнае, мякка кажучы, выказваныне пакінем на сумленыні журналіста. Але калі дапусціць, што гэтыя слова сталі б вядомыя Гілары Клінтан, думаю, наўрад ці яна стала б судзіцца з журналістамі ці ўвогуле неяк рэагаваць на зняванагу.

Гэта — частка платы за папулярнасць у палітыцы, за магчымасць быць увесці час у цэнтры ўвагі прэсы, прысутнічаць на тэлеэкранах і першых палосах газэтаў, за сам намер стаць на чале дзяржавы, урэшце. Неабходнасць увесці час трывалы спрабавадчу перад грамадзтвам, у тым ліку далёка ня лепшай ягонай часткай, змагацца за свой імідж, за

PHOTO BY MEDIANET

камэнтары

падтрымку выбарцаў — гэта і ёсьць непасярэдная праява дэмакратыі. Падабаеца яна камусыц альбо не, усе вымушаныя гуляць паводле яе правілаў. І пры гэтым — каму больш дадзена (харызмы, грошай, таленту, удачы), з таго больш грамадзства спытае.

Пра клапоў і антысэмітаў

А цяпер да іншай тэмы. Насамрэч, менавіта зъ яе меўся я пачаць гэтыя нататкі. І ўсё, што сказана вышэй — усяго толькі прадмова.

Але спачатку зраблю яшчэ адно адступленыне. Гадоў — дай Бог памяці — трывалаць таму мне давялося паехаць у першую ў сваім жыцці журналістскую камандзіроўку, ад газеты «Знамя юности». Я павінен быў удзячны за гэта тагачаснаму загадчыку аддзелу (не памятаю ўжо якога) пісьменніку Кастусю Тарасаву. Кажу пра гэта без усялякай іроніі, бо менавіта дзякуючы Тарасаву пачаў асвойваць журналістыку на практицы. Мне было дадзенае заданыне напісаць на тэму бытавога абслугоўвання насельніцтва, так бы мовіць, на раёне. Падчас камандзіроўкі ў Бабруйск я даведаўся ўпершыню, што савецкі «ненавязыльны сэрвіс» залежыць, напрыклад, ад таго, што ў атэлье бракуе нітак, а ў кадэльню лазынева-мыйнага камбінату не завезлі вугалю.

Але я цяпер не аб тым. Тагачасны Бабруйск у мяне вялікага ўражання не пакінуў, але й не расчараўаў. Звычайні савецкі рэйны цэнтар. Звычайні савецкі атэлье, у якім ніколі німа вольных нумароў. Паколькі я прыехаў з цэнтральнай газеты, мне «выдзелілі», у парадку выключчэнныя, паўлюкс. Праўда, там ужо жыў адзін пастаянец, але затое і заплаціць трэ было ўдвай меней.

Выпадковы сусед, сталага веку лысаваты начальнік абласнога ўзроўню, дўтуга да мяне прыгледзіўся, потым пачаў распытваць: хто я, адкуль, у якой газэце працую і г.д. Я адказаў неахвотна, як кажуць, зъ ветлівасці, спадзеючыся, што сусед ад мяне адстане. Але адчуваў, што нейкае галоўнае пытаныне, якое таму карцела задаць, ён трymае пра запас. І нарэшце яно прагучала: ты, часам, не ўрой? Не жадаочы корпацца ў сваій радаслоўнай ды яшчэ пры чужым чалавеку, я адказаў коратка: не! Але ўройская кроў у табе ё-о-осьць, — задумліва сказаў чалавек і, яўна задаволены сваёй здагадкай, пайшоў спаць. А раніцай пачаў мяне супакойваць: «Не, ты не падумай, сынок, я ж не антысэміт, я ж па-харопшам... Ну, прызнайся, ты ж ўрой, так?»

Гэта было першым маім сутыкненьнем у жыцці з так званым побытавым антысэмітызмам, нагэтулькі ж звычайнім і распаюсюджаным у савецкім жыцці, як недахват нітак у атэлье ці засільле клапоў у нумары «паўлюкс». І гэта, як я цяпер добра разумею, быў яшчэ ня горшы з магчымых выпадкаў. Але ні тады, ні цяпер ніколі не ўступаю з падобнымі людзьмі ў дыскусію. Нейкім унутраным пачуцьцём заўсёды адчуваў: нічога ты гэтым людзям не давядзеш, дый ня трэба зь імі размаўляць. Хіба ж варта адказаць на сабачы броў? Сказаць антысэміту, што ты ўрой — значыць, узрадаваць яго тым, што ягоная «згададка» пацвердзілася. Сказаць, што не — значыць, узрадаваць яшчэ больш: ««а, дык ты байшся прызнацца ў тым, што ніжэй за мяне!...»»

Гідкае пачуцьцё ў прысутнасці такіх людзей падобнае на тое, якое адчуваеш, калі выпадкова ўступиш у сабачае г... Быццам і на страшна, назаўсёды не прыліпне, але ўсё адно брыдка. На вялікі жаль, большая частка грамадзства такіх пачуцьцяў ня мае, не прышчэпленыя яны зь дзяяніства, як прышчапляюць воспу або халеру для ўстойлівасці ад сымяротнай хваробы. Наадварот, у нашым грамадзстве хапае індывідуаў, якія адчуваюць нянявісць і агіду ў адносінах да ўрэя, армянай, чачнай, ішэкаў, лабусаў, а таксама піндосаў і італьяншак, ды каго заўгодна яшчэ. І пачуваоцца яны ў грамадзстве вольна, не саромеюцца сваіх поглядаў, бо ніхто іх, прынамсі, не слыхае, не асуджае.

У Бабруйск!

І гэтаак ня толькі ў Беларусі. Антысэміцкая настроі жывуць і ва Украіне, і ў Польшчы, і ў Францыі (нягледзіцы на тое, што прэзыдэнтам яе стаў Нікаля Саркозі, напалову вугорац і на чвэрць ўрой). Нядайняе альгантанье ў Нямеччыне паказала, што амаль чвэрць немцаў лічыць, што, як бы гэта мякка сказаць — ну, так: «ня ўсё толькі дрэннае было пры Гітлеры». Можна не сумнівацца, што сярод тых, хто ў гэтым перакананы, шмат і такіх, хто ня лічыць надта кепскім зыншчэннем ўрэя ў газовых камэрах.

Але і ў Эўропе, і ў ЗША, і ва ўсім цывілізаваным свеце палітык, які займае высокую пасаду ў дзяржаве або толькі прэзідэнце на яе, ня можа дапусціць антысэміцкіх выказванньняў. (Да гонару прэзыдэнта Путіна трэба адзначыць, што хоць ён і вядомы сваім выразамі кшталту «мачыць у сарціры»,

але даваць моўныя характарыстыкі іншым нацыянальнасцям сабе не дазволяе.) Развод альбо нівернасць можа дапусціць. Расізм — не. Бо гэта будзе азначаць палітычную сымесць альбо пераходу ў разрад «маргіналаў», кшталту Ле Пэна ці айца Рыдзыка.

Заходняя паліткарэктнасць, на жаль, не заміняе маралі. Ад таго, што людзі ў офісах перастануць распавядаць жарты «пра бляндына» і «пра яўрэяў», іхнае сапраўднае стаўленыне да жанчынаў і нацміншыняў ня зменіцца. Але прынамсі, найманы на работу ў заходнюю карпарацыю чалавек цяпер ведае, што жыць у грамадзстве і быць вольным ад законаў гэтага грамадзства ня можна. А калі абываталь чуе, што кіраўнік дзяржавы, у якой ён жыве, дазволіе сабе тое, што можа дазволіць сабе хіба і'яны чалавек на вуліцы, гэта, канечнне, падымает абыватала ў ягоных вачох: «Глядзіце, ён такі самы, як я!» Адначасна гэта апускае кіраўніка і саму дзяржаву на вельмі нізкі ўзровень — прынамсі, у вачох цывілізаванай супольнасці.

Дарэчы, сярод часткі расейскамоўнай інтэрнэт-супольнасці ёсьць такі выраз: «в Бобруйск, жывотнае!» На слэнгу інтэрнэтчыкаў так пасылаюць тых, хто мае нізкі маралыні і інтелектуальны ўзровень і цічынае хаміць у сеціве. Але сэнсавая нагрузкa гэтага выразу не такая прымітывная, як можа падацца.

Прынамсі, ён не ніясе антысэміцкага зместу — хутчэй, наадварот. Тых, каго цікавіць сэнс і паходжаныне згаданых словаў, можа зайдзіць на сайт babruisk.com, альбо на расейскую вікіпедыю. Але не адмоўлю сабе тут у задавальнені прапытаваць апавяданыне Ўладзіміра Сарокіна «Дарожнае здарэнне».

«Ты ж расеец? Ты нарадзіўся ў Рasei? Ты хадзіў у сяроднюю школу? Ты служыў у войску? Ты вучыўся ў тэхнікуме? Ты працаўаў на заводзе? Ты ездзіў у Бабруйск? Ездзіў у Бабруйск? У Бабруйск ездзіў? Ездзіў, га? Ездзіў? Чаго маўчиш? У Бабруйск ездзіў? Чаго косіш? Га? Заела, так? Ездзіў у Бабруйск? Ты, ... ? У Бабруйск ездзіў? Ездзіў, падла? Ездзіў, гад? Ездзіў, падла? Ездзіў, б..?»

Я — ездзіў. Па сутнасці, усе мы выйшлі з Бабруйска. Не з пудоўнага беларускага гораду на рацэ Бобр зь яго шматвяковай гісторыяй. А з таго месца, якое зрабілася сымбалем... не, не ўройская жыцця, а савецкай бесправственай, сапраўдны сувінскай рэчаіснасці.

Але ці выйшлі?

Віктар Іашкевіч: «Я не займаюся інтрыгамі»

БНФ занурыўся ва ўнутрыпартыйную барацьбу зъ пераходам на асобы.

У суботу прайшоў чарговы сойм Партыі БНФ. Нічым асаблівым ён не вылучаўся, апроч адной наўны — намесьнік старшыні партыі Віктар Іашкевіч агучыў свой намер балятаваща ў старшыні Партыі. Да гэтага меркавалася, што на зэ这个世界 8—9 сьнежня барацьбу за старшынскі фатэль павядуць сёньняшні кіраунік БНФ Вінцук Вячорка і ягоны намесьнік Але́сь Міхалевіч.

Адразу пасля заяваў Віктара Іашкевіча ў інтэрнэце зявілася мноства здагадак і меркаваньняў адносна гэтага вылуччэння. Частка выказвалася, што гэта нейкая хітрая шматхадоўка Вячоркі, іншыя гаварылі пра раскол у партыі.

Каб абвергнуць ці пацвердзіць людзкія здагадкі, Віктар Іашкевіч у аўторак і склікаў прэс-канфэрэнцыю. Іашкевіч зявіўся на ёй у кампаніі з прафэсарам Юр'ем Хадыкам і кірауніком Віцебскай абласной арганізацыі ПБНФ Кастусём Смолікам.

Іашкевіч расказаў, што пра намер балятаваща на старшынства ён заявіў Вячорку і Міхалевічу яшчэ ў чэрвені, але гэта не афішавалася. «Як аднаму з заснавальнікаў партыі, мне не абыякавы яе лёс. У партыі сёньня відавочныя крэзісныя зявы. Восем гадоў — гэта вельмі вялікі тэрмін для знаходжаньня на чале партыі, прыйшоў час нешта

мяняць. Разам з тым, кандыдат на гэту пасаду мусіць сябе нечым зарэкамэндаваць. Але, прабачце, у каго я не пытаўся, ніхто ня ведае, чым канкрэтна займаецца Міхалевіч, я таксама ня ведаю. Чым бліжэйшы зъезд, тым мацней абвастраеца барацьба між групоўкамі Міхалевіча і Вячоркі. Гэтыя хлопцы ўжо апусціліся да ўзоруно пэрсанальных абразуў. Сёньня ўжо не для каго не зьяўляеца сакрэтам, што ў выпадку перамогі любога з кандыдатаў у партыі пачнуща зачысткі, а гэтага нельга дапусціць. Калі перамога акажацца за мной, то я гатовы прадставіць любую працу і Але́су, і Вінцuku. Галоўнае, каб у іх было жаданьне працеваць. За апошнія гады я стаў «Дырэктарам БНФ». Чалавекам, які браў на сябе розныя арганізатарскія функцыі. Зь якімі, лічу, няблага спраўляўся. Я стаў лідэрам Партыі БНФ, сёньня я маю шанец стаць яе старшынём», — адзначыў В.Іашкевіч.

Іашкевіч сказаў, што для яго сёньня асабліва балюча тое, што Партыя БНФ зь вядчай палітычнай сілы краіны ператварылася ў шараговага члена АДС. «Мая задача ператварыць БНФ у найбуйнейшую партыю краіны, лідэра демакратычных сілаў, які мог бы ўзначаліць шырокі грамадзкі рух за перамены ў

Віктар Іашкевіч называў сябе «дырэктарам БНФ».

краіне. Я ніколі не займаўся інтрыгамі, не займаюся і цяпер. Я вылучаюся на старшыні толькі з той мэтай, каб стаць старшынём, а ня зняць сваю кандыдатуру на карысць іншай. Я не займаюся дробнымі гештфатамі», — адзначыў Віктар Іашкевіч.

Юры Хадыка прызнаўся, што паставіўся да гэтай ініцыятывы Віктара Іашкевіча зь вялікай сымпатыяй. «Віктар неаднаразова зарэкамэндоўваў сябе як выдатнага арганізатора. Нідаўні «Эўрапейскі марш» гэта толькі пацьвердзіў, упершыню за доўгі час супраць яго ўдзельнікаў не была ўжытая фізычная сіла. Іашкевіч дакладна не прывядзе партыі да раско-

лу, ён разумее, што адзінства — гэта вялікая каствоўнасць, якую нельга бурыць», — сказаў Ю.Хадыка.

Віктар Іашкевіч таксама заклікаў прэсу пачаць абмеркаваныне тэмы «Партыя БНФ: учора і сёньня». «Нам важна зразумець, чым была, ёсьць і будзе партыя для краіны і людзей», — лічыць Віктар Іашкевіч. Таксама ён заклікаў сваіх канкурэнтаў правесці пэрад зъездам адкрытыя дэбаты ў прысутнасці прэсы.

Іншыя кандыдаты на пасаду старшыні Партыі БНФ на прэс-канфэрэнцыю не прыйшлі, хады Вінцук Вячорка ў той момант знаходзіўся ў будынку Ўправы.

Зыміцер Панкавец

АНДРЭЙ ПАНКАВЕЦ

Беларусь зъдзейсніць маштабныя інвэстыцыі ў дрэваапрацоўку

Указ №529 прэзыдэнта прадугледжвае пабудову новых заводаў і рэканструкцыю існых вытворчасцяў. Гэта натуральны крок, улічаючы, што лес — адзін з нешматлікіх прыродных рэсурсаў Беларусі, а краіна атрымала ў спадчыну ад Савецкага Саюзу ўбогі ўзоровень дрэваапрацоўкі. Каго цікавіла эфектыўнасць у гэтай сферы, калі за сьпінай гуло зляное мора тайгі.

Да таго ж, дрэваапрацоўка — гэта адна з нешматлікіх галінаў, якія аплаціцца разъвіваць у малых гарадах, такіх як Масты ці Івацэвічы.

Згодна з праектам ураду, новыя

вытворчасці павінныя запрацаваць на базе ААТ «ФанДАК», ААТ «Мазырдрэў», ААТ «Барысаўдрэў», ААТ «Мастоўдрэў», «Гомельдрэў»,

Цана на газ складзе калі 125 даляраў плюс-мінус 10

Цана на расейскі газ для Беларусі ў 2008 годзе складзе прыблізна 125 даляраў за тысячу кубаметраў. Пра гэта заявіў журналістам 19 кастрычніка намеснік міністра прамысловасці і энергетыкі Расіі Іван Мацераў, які

прыбыў у Менск у складзе делегацыі прэм'ера Зубкова. «У адпаведнасці з формулай разыліку цаны, прадугледжанай у контракце, цана газу для Беларусі будзе складаць 125 даляраў прыблізна. Роскід можа скласці плюс-мінус 10 даляраў».

Што цікава, Расея адмаўляеца абмяркоўваць цану нафты і газу для Беларусі на перамовах. «Калі 31 сінеж-

Купляем нафту ў Калініградзе

З кастрычніка Мазырскі НПЗ упершыню пачаў купляць нафту ў Калініградскай вобласці РФ. Гэта выкліканы зынажэньнем аб'ёму паставак расейскай нафты па трубаправодзе. З Калініграду сырэвіна паставляеца чыгуною. Да канца году Мазырскі НПЗ будзе набываць у кампаніі «Лукойл-Калініград» па 50 тыс. т нафты штомесяц. Ад студзеня аб'ём паставак нафты па трубаправодзе скараціцца ў параўнанні зь мінулагоднім ўзроўнем на 12,7% і склаў 11,269 млн т. У той жа час аб'ём перавозак сырэвіны чыгуною вырас на 4,3% — 1,603 млн т.

Індыйская набіваеща ў саюзнікі Ірану

Урад Індыі ўсё больш упэўнена гаворыць пра будаўніцтва нафта- і газаправоду, якія злучаюць Індыю і Іран, што можа раззлаваць ЗША. Як піша газета The Financial Times, міністар фінансаў Індыі заявіў пасля сустрэчы са сваім іранскім калегам у Вашынтоне, што будаўніцтва газаправоду «цалкам выканальнае» і што «мы павінныя гэта зрабіць: у Ірана ёсьць газ, а нам патрэбны газ». Прадстаўнікі Вашынгтона зъбітыя з панталыку такім паваротам падзеяй і спадзяючыся, што Індыя спыніць перамовы з Іранам.

Малако падаражэ

Міністэрства экономікі ўлічыла прапанову Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчу аб падвышэнні закупных цнаў у сувязі з падвышэннем кошту сырэвіны. Адпускныя цны на малако, кефір, творог і съмятану ў кастрычніку і лістападзе вырастуць на 3%, у сінежні — на 2%. Адначасова ўрад падвысіў закупныя цны на малако на 10% у сувязі з ростам цнаў на сусветным рынку. І гэта не канец: Мінельгасхарч просіць узьняць закупныя цны на малако яшчэ на 25%, а на мяса — на 10%.

**СП; паводле БелТА,
Bsb.by**

ААТ «Віцебскдрэў» ды ААТ «Івацэвічдрэў». На ААТ «ФанДАК» заплянаванае будаўніцтва міні-ЦЭЦ. Акрамя гэтага дзейныя заводы чакае мадэрнізацыя, а мэблевую вытворчасць на ААТ «Гомельдрэў» і ААТ «Магілёўдрэў» — рэканструкцыя.

Гаворка ідзе пра забесьпячэнне рацыональнага і комплекснага выкарыстання драўніны, уключэнне ў прапрацоўку дробнатаварнай і нізкасортавай сырэвіны і плавіння. Задача — выйсці на вытворчасць працукты з больш высокай дададзенай вартасцю.

Аб'ём вытворчасці да 2015 г. мае вырасці да \$743,7 млн.

Акрамя таго, мяркуецца замяніць шэраг імпортных тавараў (перадусім, ДСП, МДФ) беларускімі.

Сямён Печанко

ня 2006 году быў падпісаны контракт аб паставу газу ў Беларусь, пытаны паліўна-энэргетычнага комплексу вырашаныя ў аўтаматычным рэжыме, — сказаў І. Мацераў. — Існуюць таксама дамоўленасці аб паставках нафты ў Беларусь. Вызваленыя мыты і способ іх разьдзелу таксама вызначаныя».

СП

ТЫМ ЧАСАМ

Гуцэрыеў просіць прытулку ў Брытаніі

Расейскі міліярдэр Міхаіл Гуцэрыеў просіць палітычнага прытулку ў Вялікабрытаніі. Алігарх-уцякач падаў прашэнне 8 дзён таму.

Упершыню інфармацыя пра ўцёкі апальнага алігарха з Азэрбайджану ў Лёндан паступіла з крыніцай, блізкіх да «справы Гуцэрыева», яшчэ тыдзень таму.

Гуцэрыеў меў удзел у Мазырскім нафтаперапрацоўчым заводзе і цешыўся асаблівымі сувязямі з А. Лукашэнкам.

МБ

Яны на практыку ўзяты цягаць цяжкія камяні

Дзяўчата, якія выконваюць рабскую працу ў цэнтры сталіцы, цягаюць плітку для ходнікаў — навучэнкі Менскага будаўнічага каледжу №53 (былое ПТВ). Яны атрымліваюць спэцыяльнасць «маляр, тынкоўшчык, абліцоўшчык».

Ціпер яны на практыцы, дапамагаюць будаваць ходнікі ў якасці падсобных работніц — выконваюць цяжкую фізычную працу. Паводле іхных словаў, на практыку па спэцыяльнасці нідзе не бяруць, бо няма месцаў. Таму каледж разъмеркаўваў «на плітку», нават не пытаячы, што згодныя яны так працаўцаць.

Як паведаміў намеснік дырэктара па навучальні-вытворчай працы Віктар Печані, навучэнцы каледжу праходзяць практыку «толькі ў рамках сваёй прафесіі». Практыка праходзіць на будаўнічых аб'ектах, вытворчых прадпрыемствах, заводах і фабриках. Паміж каледжам і прадпрыемствам заключаецца контракт, практыканты атрымліваюць заробак, пры гэтым набываючы кваліфікацыю. Калі становіца вядомым, што прадпрыемства накіроўвае навучэнцаў на

працу не па прафесіі, то каледж разрывае ўсе контакты з гэтай арганізацыяй.

Паводле словаў Віктара Печані, такія выпадкі недапушчальныя, бо «наша мята — навучыць, а не зарабіць грошы». Што дачыцца дзяўчата-маляроў, якія носяць плітку, то «для іх існуе сырый прац, узгодненых з арганізацыяй, у тым ліку падрыхтоўка падмуркай і сцяжкай».

Аднак навучэнцы каледжу кажуць іншое. Паводле іх, звычайнай практыкай стала разъмеркаванне першакурснікаў на некваліфікованую, а часам і брудную працу. Даводзіцца насыць плітку і зьбираць съмесьце, але інтэрэсы навучэнцаў нікога не цікавяць. Камусыці загадваюць цягаць цэглу, а камусыці рабіць кладку, пры гэтым розыніца ў аплаце невялікая. «На плітцы» можна добра зарабіць, таму многія пагаджаюцца на час забыць спэцыяльнасць.

Студэнты скардзяцца, што пыл набіваецца ў лёгкія, калі сухарозам-баўгаркай пілююць бардзюры, а маскі не заўсёды выдаюць. «А майстрам на гэта пляваць, яны пра гэта і размаўляць ня хочуць. Ім

галоўнае, каб мы перад прыездам камісіі ўсё съмесьце папрыбіралі».

Яраслаў Сычэшык, фота аўтара

Галоўны ідэолаг Мядзельшчыны

Галоўны ідэолаг Мядзельшчыны Надзея Герновіч забараніла дзіцячаму прыпілку браць падарункі ад Партыі БНФ на той падставе, што «там і так усё добра!».

16 кастрычніка

Клімава везльі ў Мазыр трыв дні

Палітвязня **Андрэя Клімава** цігам трох дзён перавозілі з Менску ў Мазырскую калёнію строгага рэжыму. Чыгункай з Менску да Мазыра 328 км. Звычайны цыгнік гэтую адлегласць перадвойвае за сям гадзінай.

Жарскі зылітаваўся над Падрэзом

Кіраўніцтва Беларускага дзяржаўнага тэхналягічнага ўніверсітetu паведаміла студэнту Зымітру Падрэзу пра адлічэнне за «парушэнне статуту». Фактычна прыўчайні адлічэння стаў «сигнал» ва ўніверсітэт з боку мядзельскай міліцыі. З.Падрэз б 16 кастрычніка быў затрыманы ў Мядзеле з налепкамі «Эўрапейскага маршу», на яго склалі пратакол. Канчатковое расшыненне наконт Зымітра прымай сам рэктар БДТУ Іван Жарскі: ён не пагадзіўся зь меркаваннем кіраўніцтва факультету наконт выклучэння юнака.

Істомін галадаў у турме

Старшыня Гарадзенскай абласной арганізацыі АГП **Юры Істомін** цігам тъдня трymаў галадоўку ў спэцпрыемніку Каstryчніцкага РУУС Горадні, пратэстуючы супраць незаконнага арышту. Ён быў арыштаваны напярэдадні «Эўрапейскага маршу» і асуджаны на 7 сутак за «кнецэнзурную лаянку». Перад тым Ю. Істомін знаходзіўся за кратамі 5 сутак і таксама не прымай ежу.

Малітва салідарнасці ля Святога Язэпа

Блізу 50 маладзёнаў а 20-й сабраліся калі царквы на супольную малітву. Людзі трымалі партрэты палітычнаволеных і арыштаваных у сувязі з «Эўрапейскім маршам». Над усімі ўзвышаўся вялізны партрэт Зымітра Дацкевіча. Акцыя скончылася супольным съпяваннем нацыянальнага гімну

«Магутны Божа».

17 кастрычніка

«Гомельская праўда» призналася ў хлусні

У судзе Чыгуначнага раёну Гомелю прадстаўніца афіцыйнай газеты «Гомельская праўда» **Алена Аленчанка** пагадзілася без судовага разьбіральніцтва надрукаваць абвяржэнне сваёй публікацыі. З пазовам выступіў грамадзкі актыўіст, сябар АГП **Леанід Судаленка**. У артыкуле «Сваіх дзяцей — за мяжу, чужих — «буарацьбы за дэмакратыю» (надрукаваны «сёлета 2 жніўня»), аўтар С.Грушэнка прыпісаў яму амаральнія і элачынныя дзеяніні. Нібыта сябры закрылага ўладамі грамадзкага аб'яднання «Грамадзянскія ініцыятывы», сябрам якога быў і Судаленка, заклікалі моладзь удзельнічаць у антыграмадzkіх мэропрыемствах. Паводле «ГП», сын актыўіста пажеаха на вучобу ў Польшу па программе для апазыцыйных актыўістаў, хоць у дзейнасці апазыцыі ўзделу ня браў. Сп. Судаленка не атрымаў адказу на звярот у рэдакцыю газеты з патрабаваннем авергнуць несправедлівія звесткі і таму зьевярнуўся суд.

Ад Цянюты не адступаюца

Моладзевага актыўіста **Андрэя Цянюту** выклікалі ва ўпраўленыне КДБ па Гомельскай вобласці, дзе дапыталі ў якасці падазрэванага ў крымінальнай справе ў адносінах да незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт». Съледчы ўзяў з хлопца распіску аб неразглашванні звестак, датычных дзяяльнасці съледства. Нагадаем, на працягу двух месяцаў актыўіст восем разоў пад рознымі нагодамі затрымліваўся супрацоўнікамі міліцыі.

Юхневіча схапілі другі раз

Па адбыцці 7-дзённага арышту на Акрэсцыі на дэмакратычнага актыўіста **Паўла Юхневіча** адвесьлі ў суд Савецкага раёну Менску. За прысутнасць на спектаклі «Свабоднага тэатру» супраць яго быў складзены пратакол нібыта за «кнецэнзурную лаянку». Судъдзя **Людміла Савасіч** пакарала Юхневіча арыштам на 15 сутак.

19 кастрычніка

З Акрэсцыіна ў ваенкамат

На Акрэсцыіна моладзевага лідэра **Мікіту Сасіма** наведалі прадстаўнікі баранавіцкага ваенкамату і супрацоўнікі КДБ. Прадстаўнік ваенкамату папярэдзіў М. Сасіму аб адказнасці за парушэнне правілаў вайсковага ўліку. Хлопцу загадалі прысьці мідкамісію і ўручылі позыв ў ваенкамат пад росьпіс. Усё эта здымалася на відэакамэру. Пасьля агляду баранавіцкія лекары паведамілі Сасіму пра неабходнасць дадатковага абыследавання ў мясцовай паліклініцы — дагэтуль адчуваюцца наступствы чэргана-мазгавой траўмы, нанесенай яму амонаўцамі.

Грамадзкасцьць адстаяла Алену Макарэвіч

Пад цікам грамадзкасці кіраўніцтва 199-й стаўлічнай школы адмовілася ад ранейшага намеру выключыць вучаніцу 11 класы **Алену Макарэвіч**, актыўістку незарэгістраванага «Маладога фронту». Падставай быў яе ўдзел у «Эўрапейскім маршу». На сумоў ў кабінэце дырэктара прысутнічалі бацькі Алены, супрацоўнікі КДБ і прадстаўнікі Мінадукацыі. Пасьля нарады дырэктар школы **Васіль Грыб** паведаміў, што ціпер намеру выключыць дзяўчыну з навучальнай установы ня мае.

На фота ўнізе: Алену Макарэвіч падчас не-залежнага рок-канцэрту.

Жалезынічэнка змагаеца за праўду

Гомельскі абласны суд адхіліў скаргу актыўіста Зымітра **Жалезынічэнкі** на ягоны арышт і штраф. З.Жалезынічэнку абвінавацілі ў нецензурнай лаянцы ў грамадзкім месцы і непадпрадкаванні супрацоўнікамі міліцыі. Міліцыянты, седзячы ў аўто, «пачалі лаянку» Зымітра, калі той быў у падземным пераходзе. Нагадаем, 7 верасня Жалезынічэнка быў адлічаны з 3 курсу Гомельскага ўніверсітetu за «сystэматичнае парушэнне правілаў унутранага распрададку». 19 кастрычніка Мінадукацыя прызначала законным ягонае адлічэнне.

СП

Вайцюшкевіч съпяваў пра Штанге і Скарыйну Піцерскага

19 кастрычніка ў канцэртнай залі «Менск» пры аншлягу прайшоў канцэрт Зымітра Вайцюшкевіча і «WZ-Orkiestra».

Канцэрты Вайцюшкевіча традыцыйна зьбіраюць багата народу. Ня стаў выключэннем і гэты. Сярод гледачоў былі Ўладзімер Арлоў, Валянціна Аксак, Стэфан Эрыксан, госьці зь Нямеччыны і Кітаю.

Пачаўся канцэрт з абвесстак. Зыміцер Вайцюшкевіч паведаміў пра наступны канцэрт «WZ-Orkiestra», які адбудзеца 6 лістапада ў «Графіцы». А потым, не дзе ў лістападзе—сънежні, на адной са сцэнаў Менску наладзяць яшчэ адзін выступ: «Хачу вас папярэдзіць, што гучаць мы будзем трошкі ня так, як цяпер, — новая праграма «Лірыка» на слова Генадзя Бураўкіна будзе рока-

вая». Пазней паміж куплетамі ён неаднойчы на гадваў: «Мы — рокеры!»

Самі з вусамі

Першай у праграме прагучала «Песенька галоднага Воўка» з «Цацачнай крамы». «Апошні куплет цяпер ужо неактуальны» — спыніўся раптам Вайцюшкевіч і патлумачыў: «Наша краіна жыве ўсё лепш, і ня трэба нам ніякай дапамогі, самі з вусамі, а таму — шліце ежу за акіян». Калі хто ня ведае, у арыгінале галодны воўк прасіў наадварот — каб ежу высыпалі яму з-за акіяну. Потым съпявак ня раз спыняўся, каб пракамэнтаваць тую ці іншую песню. Паводле ягоных словаў, на адным з паўпадпольных канцэртаў у часе чарговай выбарчай кампаніі недзе ў глыбінцы бабуля ў першым шэрагу, паслушаўшы «Песеньку пра задаволенасць Пеўня», зазначыла, што

й ня ведала, якая ж прыгожая і мілагучная родная мова. Съпеваючы пра бесклапотнага пеўня-гуляку, Зыміцер прыгадаў былога міністра культуры.

Кумір дачнікаў

«Сёньня будзе багата песьні пра даждж», — заўважыў лідэр «WZ-Orkiestra» і распавёў пра сваю даўнюю мару — пачуць свае песьні на 1-м канале радыё. Мара зъдзейсьнілася дзякуючы песьням пра даждж: у сямью суш на радыё прагучала адна з таких кампазыцый і адразу палюбілася ўсім, хто з надзеяй глядзеў на неба, чакаючы ад таго дажджу. Залія сустрэла гэтыя слова дружным съемехам і, съпеваючы разам «У чаканыні дажджу», засвідчыла, што не адны дачнікі любяць тыя песьні. Камэрнасць малой залі, відавочна, спрыяла зваротнай сувязі паміж сцэнай і гледачамі. Съпявак жыва рэага-

ваў на рэплікі з залі, без напругі запрашаў съпеваць разам зь ім, а часам і замест яго.

Штанге і пецярбуржца Скарыйна

У той вечар прагучалі песьні ня толькі па-беларуску, але й па-расейску — кампазыцыі з альбому на вершы Ўладзімера Маякоўскага, а таксама песьніка па-польску. Усе яны ўспела віталіся публікай. На сцэну ўвесь час ішлі цыдулкі з просьбамі выканаць улюблёную песьню. Зь вялікім адрывам перамагала «Іду да цябе», але яна так і не прагучала. «Ня гэтym разам», — папрасіў Зыміцер і скрыўся перад залай, засыпаваўшы песьню на слова Андрэя Хадановіча «Мірныя людзі». Не адну ўсьмешку выклікала імправізацыя Вайцюшкевіча, калі съпеваючы пра мару «перамагчы хоць раз на мундзялі», ён выгукнуў «Штанге!» — прозывішча цяперашняга трэнэра нацыянальнай футбольнай зборнай.

Выконваючы на біс «Я нарадзіўся тут» разам з гледачамі, якія як адзін узъняліся з крэслаў, Зыміцер і тут не ўтрымаўся, каб засвідчыць абазнанасць у найноўшых гістарычных сэнсацыях: «Я нарадзіўся тут, на пяць стагодзьдзяў пасля пецярбуржца Скарыйны».

Цягам канцэрту прагучалі песьні ці ня з кожнага альбому гурту — ад «Паравінаў году» да «Калыханак», таму можна съмеласцю — усе засталіся задаволеныя вечарынаю.

Сямён Печанко

GENERATIONBY

Барысаўскі фэномэн

Барысаўскі БАТЭ за трох тураў да фінішу датэрмінова стаў чэмпіёнам краіны па футболе. Чацьверты раз.

У гэтую нядзелью барысаўскі БАТЭ ў чацьверты раз у сваёй гісторыі стаў чэмпіёнам краіны па футболе (1999, 2002, 2006, 2007). Прычым, зрабілі яны гэта другі раз запар. Такое ў нашым першынстве не ўдавалася ніводнай камандзе ўжо больш за дзесяць гадоў.

Сымбалічна, што чарговы чэмпіёнскі тытул барысаўцы аформілі ў матчы зь менскім МТЗ-РПІА (0:0), які ўзначальвае былы трэнэр БАТЭ Юры Пунтус. Тры гады таму, калі Пунтус сышодзіў з БАТЭ, то шмат хто са спэцыялістаў меркаваў, што на гэтым могуць скончыцца залатыя дзеянікі барысаўскага футболу. Першы

сезон пад кіраўніцтвам новага настаяўніка Ігара Крывшэнкі толькі пацвердзіў таякія сумнівы высновы. Каманда, якая дагэтуль ніколі не заставалася ў нацыянальным першынстве без мэдалёў, фінішавала толькі пятай.

Пачатак мінулага сэзону таксама не надаваў фанам БАТЭ аптымізму. Паводле папярэдніх працнозаў барысаўцы не павінны былі нават зачапіцца за мэдалі. Выйшла ж зусім інакш. Пасыля цяжкага старту БАТЭ выдаў бліскучую пераможную сэрыю. Не абышлося і без шанцавання, у апошнім тураў менская «Дына» не змагло перагуляць аднаклубнікаў

зь Берасцю, тым самым пазбавіўшы неабходнасці ў правядзеныні залатога матчу, але ж шанцуе мацнейшым.

Сёлетні сэзон прыйшоў пры вялізной перавазе БАТЭ над супернікамі. У чэмпіёнстве Крывшэнкі і кампаніі амаль ніхто не сумніваўся ўжо пасыля першага кругу. Пауль БАТЭ атрымліваў адну перамогу за другой, канкурэнтаў кідала ў розныя бакі. Нестабільнасць МТЗ-РПІА, «Гомелю», «Шахцёра» і дазволілі БАТЭ ўвесе чэмпіянат адчуваць сябе досьць камфортна, а першыя месцы заніць за чатыры гульны да фінішу.

Гэтая перамога барысаўскай каманды дазваляе гаварыць менавіта пра фэномэн БАТЭ, а ня трэнзра Пунтуса, у якога пасыля сыходу нічога не атрымліваецца.

Найперш посыпехі барысаўцаў ґрунтуюцца на добрай працы з моладзьдзю, а таксама на імітатыўным генэральным дырэктары Анатолію Капскім, які не шкадуе ні ўласнага часу, ні здароўя на ўлюбёную каманду. Барысаўцы заўсёды рабілі і роўняць стаўку на мясцовых футbalістах, якіх вядуць у галоўную каманду з самых ранніх гадоў. Скажам, яшчэ летасі ніхто толкам ня ведаў абаронцу Ягора Філіпенку, а сёньня ён гулеп асновы зборнай Беларусі. Лідэрскія функцыі сёлета таксама адчулу зусім яшчэ маладыя Крывец, браты Дзымітры і Павал Платонавы, Радзькоў, Стасевіч. Гульню каманды цэмантуюць некалькі дасьведчаных футbalісташ — Федаровіч, Блізынюк, Ермаковіч, Ліхтаровіч. На лішнім ў ансамблі клубу таксама выглядаюць і легіянэры з Расеі — Казанці, Сахараў, Хагуш. Апошніга ўвогуле пачалі выклікаць на гульні моладзевай зборнай Расеі. У сваю чаргу Штанге выклікае ў зборную нашай краіны Радзькова, Філіпенку, Блізынюку, Радзівонава, Стасевіча.

Гэты год стаў адметным для БАТЭ таксама выдатным выступам у эўракубках. Барысаўцы былі літаральна ў адным кроцку ад трапляніння ў групавы турнір Лігі чэмпіёнаў. Толькі недахопам досьведу можна патлумачыць нерэалізаваныя моманты ў бухарэсцкім матчы са «Сыяўя». Пасыля БАТЭ прывёз у Беларусь каманду з элітнага гішпанскага дывізіёну «Вільярэал». Згуляць з ім на роўных не ўдалося, але сам факт суперніцтва з такой камандай гаворыць сам за сябе.

Абсалютна дакладна, што пасыля такога ўдалага сэзону, большасць футbalісташ каманды атрымаюць запрашэнныні з добрых эўрапейскіх і расейскіх клубаў. Разам з тым, практычна ніхто не сумніваецца, што і налета БАТЭ будзе сярод галоўных прэтэндэнтаў на золата нацыянальнага першынства.

Зыміцер Панкавец

ЮЛІЯ ДАРДЗІКЕВІЧ

З-пад саветаў
Беларусь выйшла
выключна
цэнтралізаванай.
Цяпер гарады
як Барысаў
змацоўваюцца
на спартовай
(і палітычнай,
і культурнай) мапе
краіны.

Сын эсэсаўскага палка

Габрэйскі хлопчык зь Беларусі «быў самым маладым нацыстам Рэйху»

Алекс Курзэм прыехаў у Аўстралію ў 1949 г. з ма- ленькой карычневай валізай і цяжкім багажом успамінаў.

Толькі ў 1997 г. вырапшы раскрыць свою таямніцу. Ён распавеў сваёй сям'і ў Мэльбурне, што падчас другой сусветнай вайны, ва ўзроўніце пяці гадоў, стаў «сыном палка» ў войсках СС.

Гісторыя яго жыцця была нядаўна апублікована ў кнізе «Талісман».

«Яны дали мне форму, ма- леньку стрэльбу і маленькі пісталет», — распавеў Алекс Курзэм. — Мне давалі невялікія даручэнні — па- чысыцца боты, прынесыць вады, развесыць вогнішча. Але мая асноўная праца была

у тым, каб забаўляць жаўне- раў, аблегчыць іх існаваныне.

Цяжкія успаміны

У выпусках кінахронікі яго называлі «самым маладым нацыстам Рэйху». Эсэсаўцы так і не даведаліся самую важную дэталь з жыцця свайго «сына палка»: «Я быў габрэйскім хлопчыкам, які зъбег ад батальёну съмерці».

20 кастрычніка 1941 г. нямецкая армія ўвайшла ў Койданава. «Я памятаю, як нямецкія жаўнеры пашыхтавалі ўсіх мужчын на плошчы і расстралялі іх, — згадвае Алекс. — Матуля сказала мне, што тату забілі, і нас усіх заб'юць. Я ўначы зъбег. Пацалаваў маму на разыўтаныне і схаваўся на ўзгорку ля вёскі». Удзень усю сям'ю зьнішчылі — маці, брат і сястра.

«Памятаю кусаў руку, каб ня плацакаць наўзыд. Я баяў- ся, што мяне знайдуць. Калі

страляніна спынілася, ня ведаў, куды ісці. Я застаўся зусім адзін. Мне было тады пяць ці шэсць гадоў.

Я грукаўся ў хаты, і людзі давалі мне лусту хлеба, але казалі, каб я сыходзіў».

Алекс не замерз дзякуючы адзежы, якую здымалі з забітых жаўнерараў.

У лесе ён пражыў дзесяць месяцоў, а потым адзін зъ мясцовых жыхароў здаў яго латыскай паліцыйскай брыгадзе, што пазней стала часткай СС. Паліца зладзілі масавую экзекуцыю, і Алекс думаў, што заб'юць і яго.

«Побач стаяў салдат, і я папрасіў яго: «Пакуль вы мяне не забілі, ці можна мне зъесці кавалачак хлеба?». Ён паглядзеў на мяне, а потым адвёў за будынак школы. Аглядзеў і зразумеў, што я габрэй. «Кенска, кенска, — сказаў ён. — Слухай, я не хачу цябе забіваць. Я вазьму цябе з сабой, дам табе новае імя, а другім жаўнерам скажу, што ты — рускі сірат».

«Сын палка»

Алекс Курзэм ня можа зра- зумець, чаму латыскі сяр- жант Екабс Куліс пашкада- ваў яго. Арыйская зынеш-

**Алек Курзэм
наведаў Беларусь**

22 кастрычніка Алек Курзэм на чатыры дні прыехаў у Беларусь. Яго успаміны пра даваеннае жыццё ўрэйкавыя: малому ішоў пяты год. Здымкі сям'і, родны дом ён пабачыў толькі сустрэўшыся з зводным братам Эрыкам (іх бацька, Саламон Гальперын, які цудам выжыў пасля расстраэлу, па вайне займеў іншую сям'ю). Сп. Курзэм пакланіўся месецу, дзе ў кастрычніку 1941 г. было расстраляна 1600 габрэй, у тым ліку яго маці, брат і сястра. Таксама наведаў Яму, што ў колішнім менскім гета, Траецкае прадмесце, Габрэйскі музэй. У чацвер на абедзе ён адліцеў у Аўстралію.

НХ

насьць дапамагла захаваць у сакрэце яго сапраўднае пахожданье.

Маленькі Алек пабываў на Ўсходнім фронце. Ён раздаваў шакалядкі калі цягнікоў, каб завабіць габрэй ў вагоны, якімі іх звозілі ў канцлягеры.

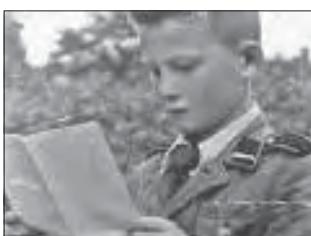
У 1944 г., калі стала ясна, што немцы праіграюць вайну, камандзір часткі адправіў яго жыць у латыскую сям'ю.

Праз пяць гадоў Алек разам з той сям'ёй апынуўся ў Аўстраліі. Працаўаў у цырку, потым стаў рамантаваць тэлевізары ў Мэльбурне. Ён нікому не расказваў пра мінулае.

«З'яжджаючы з Эўропы, я сказаў сабе: «Забудзь пра мінулае. Ты пачынаеш новае жыццё». Я ўсім казаў, што мае бацькі загінулі ў часе вайны, але ў дэталі не ўлазіў».

Толькі ў 1997 г. Алек распавеў пра ўсё родным. Разам з сынам Маркам ён наведаў Койданава, і высьветліў, што яго на самай справе называюць Ільля Гальперын. А ў латыскіх кінаархівах яны знайшлі кадры з маленькім Алексам у эсэсаўскай форме.

Руская служба Бі-Бі-Сі

Дзякую

Зъмітру М., Вячаславу Б.
з Горадні.

Г.Б. з Чачэрскага раёну.
С.В. зь Бягомльскага раёну.
М.А. з Гарадоцкага раёну.
І.І. з Смалявіцкага раёну.
Т.П., Андрэю Л., М.В.,
В.А., Анатолю І., А.С. зь
Менску.

Заклікаем чытачоў,
якія атрымліваюць
газэту, але яшчэ не
прыслалі дамовы,
зрабіць гэта як
найскарэй. З
пытаўніямі пра
дамовы, аплату і
дастаўку з'вяртайцесь
праз тэл.:
(017) 284-73-29,
(029) 260-78-32,
(029) 618-54-84.

зъбяры «Кнігарню «Наша Ніва»

Наталка Бабіна. Крыві не павідна
быць відна.

Вясна народу:
Эсэстыка 1991—2007

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

Касір

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты			Дата	Сума
За газэту "Наша Ніва"				
Агулам				

КВІТАНЦІЯ

Касір

М.П.

Каб ШТОТЫДЗЕНЬ атрымліваць газету,

дасылайце адрасы і
грошы за газету. Кошт
на месяц — 8 тыс.
рублёў.

1) Просім усіх
ахвотных чытаяць
газету паведамляць у
Рэдакцыю свае
адрасы і тэлефоны.
Гэта можна зрабіць
праз: тэлефоны: (017)
284-73-29, (029) 260-
78-32 (МТС), (029)
618-54-84, e-mail:
dastauka@nn.by,
паштовы адрес: а/c
537, 220050 Менск.

2) Просім у блянку
банкаўскага
паведамлення ці
паштовага пераказу
дакладна і разборліва
назначаць адрас, у
тым ліку паштовы
індэкс і код пад'езду.
Па пытаньнях
атрыманыя газэты
пытайцесь Рамана.

Восень у Нясьвіжы

Апошніе сонца ў фотарэпартажы
Юліі Дарашкевіч.

Пэнсія мары

Працяг са старонкі 2.

Чаго насамрэч хочуць пэнсіянэры? Чаго чакаюць ад пэнсіі тыя, хто яшчэ працуе? Што думаюць беларусы пра сучасную пэнсійную систэму? Што ім больш даспадобы — аддаць клопат пра сябе ў рукі дзяржавы, ці самім ашчаджаць на старасыць? Адказы на гэтыя і іншыя пытаныні экспэрт Дасъледчага цэнтра ПІМ Марыны Батурчык шукала ў гутарках з удзельнікамі фокус-групай.

Пэнсійны шок

Як і варта было чакаць, людзі маладога веку (да 29 год) пра пэнсію ня дужа клапоцяца — на першым пляне ў іх назапашваньне актываў, набыцьцё нерухомасыці, гадаваньне дзяцей. Моладзь паглядае ў будучыню з аптымізмам, спадзеяцца ашчадзіць дастаткова грошай ды прычакаць прагрэсіўных пэнсійных рэформаў.

А вось людзі сярэдняга веку ацэньваюць выхад на «заслужаны адпачынак» як патэнцыйную проблему. «Боязь пэнсіі» мае масавыя характар, найперш сярод тых, каго прынята лічыць «сярэдний клясай», людзей, звыкльых да пэўнага ўзроўню дабрабыту.

Цікавая сітуацыя назіраецца ў асяродку саміх пэнсіянэраў. Мізэрны памер пэнсіі ў прымушае іх працягваць працу, таму фінансавыя цяжкасці яны перажываюць ня так востра, як псыхалагічны дыскамфорт, пачуцьцё непатрэбнасці, зынжэньне самацэнкі.

Ідеальная пэнсія

Стэрэатып «абы вайны не было, ды каб бульба радзіла» не адпавядае ўяўленням удзельнікаў фокус-групай пра

PHOTO BY MEDIANET

жыцьцё «ідеальнага пэнсіянэра». Яны з зайздрасцю паглядаюць на бабуляў ды дзядуляў за заходніх краінаў, якія могуць сабе дазволіць весьці актыўны лад жыцьця, падарожніцаць, мець хобі. Што праўда, нават моладзь на такую перспектыву мала разылічвае, і была б радая мець у старасыці ўласнае жытло ды дастаткова грошай на прадукты, якаснае мэдычнае абслугоўваньне і лекі. Удзельнікі фокус-групай лічаць, што пэнсія павінна складаць як найменш 65—70% ад заробку.

Блытаніна ўяўленія

Як выявілася, удзельнікі дыскусіі маюць павярхоўнае ды супяречлівае ўяўлен'не пра сучасную пэнсійную систэму ў Беларусі. Звесткі пра яе бяруцца ня з мэдіяў, а з гутарак са знаёмымі ды роднымі, з працоўнага досьведу. Для значнай часткі апытанай моладзі характэрнае «лятэнтнае ўспрыніцце

Што такое фокус-група?

Марына Батурчык, аўтарка дасъледаванья, абрала за мэтад працу з фокус-групамі. У адрозненіні ад звычайнага анкетнага сацыялягічнага апытаньня, фокус-група ладзіцца ў фармаце жывой гутаркі. Цікава, што яе удзельнікі ўзаемадзейнічаюць ня толькі з дасъледчыкам, але і паміж сабой. Фокус-група дзеяе магчымасць праводзіць паглыблены аналіз проблемы, ня проста фіксаваць погляды, але і сачыць за тым, як меркаваны зъмяняюцца ў працэсе дыскусіі. Агулам Марына Батурчык праўляла гутаркі ў чатырох фокус-групах, кожная з якіх адлюстроўвала пэўную ўзроставую катэгорыю насельніцтва: моладзь (18—29 год), сярэдні век (30—44 гады), перадпэнсійны век (45—55 год), пэнсіянэры (жанчыны старэйшыя за 55 год і мужчыны старэйшыя за 60 год).

пэнсійнай систэмы як назапашвальнай», адсутнасць разумення таго, што іх пэнсійныя адлічэнні не назапашваюцца, а ўжо цяпер ідуць на выплату пэнсіі іншым людзям.

Старэйшыя людзі добра разумеюць сутнасць разымеркавальнай і ашчаджальной систэмаў і аддаюць перавагу апошнім: «Хай я мільн дзяржаве адлічыў, а пасля — памёр, не паспей нават вадзічкі папіць. А грошыкі сышлі, растварапіліся. Чаму мае гроши павінныя некуды сыходзіць? Несправядліві!»

Асаблівасць дыскусіі ў фокус-групе яскрава прайвілася тады, калі удзельнікі пачалі разважаць, ці хапае дзяржаве грошай на пэнсійную выплаты. Спачатку большасць удзельнікаў была перакананая, што пэнсійнага фонду, якім валодае дзяржава, недастатковая для таго, каб выплачваць годныя пэнсіі. Але варта было аднаму удзельніку запярэчыць, выказаўшы ўпэўненасць, што дзяржава ўсё ж акумульное дастатковая грошай, але ня ўмее ці ня хоча з разумам імі распараціцца, як іншыя удзельнікі задумаліся, ці маюць яны рацыю.

Што не падабаецца

Удзельнікі фокус-групай адшукалі шмат хібаў у сучаснай беларускай пэнсійнай систэме. Галоўны — мізэрны памер дзяржаўнай пэнсіі, які не забясьпечвае годнае жыцьцё ў старасыці. Іншы недахоп — адсутнасць дыфрэнцыяцыі пры налічэнні пэнсіі. Незалежна ад таго, як і колькі ты працаваў, усе атрымліваюць прыблізна адноўкавую пэнсію. Да таго ж, пэнсійная систэма нестабільная, як і ўся фінансавая систэма. Людзям бракуе ўпэўненасць ў будучыні, а пэнсійны век больш высокі за працягласць жыцьця. Даеща ў знакі і тарыфная систэма, якая абмяжоўвае заробкі, у выніку чаго тыя, хто хоча больш актыўна і эфектыўна працаваць, не атрымліваюць больш грошай, а, значыцца, ня могуць рабіць большыя пэнсійныя адлічэнні.

Сярод старэйшага пакалення падвышэнне пэнсійнага ўзросту адзначана выклікае інгатыўную рэакцыю. Людзі сярэдняга веку і пэнсіянэры таксама ў штых ўспрымаюць спробы абмежаваць магчымасць працаваць на пэнсіі. То, што ў пэнсіянэраў, што працягваюць, забіраюць 20% пэнсіі, яны лічаць дыскрымінацыяй: «Ён зарабіў на пэнсію, і гэта ягоны выбор — займацца хобі, садам-гародам ці працаўаць далей».

Міт пра высокую пэнсію

Усе ўдзельнікі фокус-групай згадаюцца, што дзяржава мусіць быць арбітрам фармаваньня пэнсійнай систэмы, усталёўваць асноўныя правілы гульні. Аднак цяпер, на іхную думку, яе роля гіпэртрафаваная: дзяржава «зъяўляецца суб'ектам, які валивым рашэннем вызначае памер пэнсіі». Людзям не даспадобы тое, што яны ня ведаюць, на якія мэты сапраўды выдаткоўваюцца іхная пэнсійная адлічніні.

Абсалютная нечаканасць: моладзь і людзі сярэдняга веку лічаць, што ў сучасных умовах павелічэнне пэнсіі непажаданае, бо можа прымусіць дзяржаву забраць гроши ў іншых сацыяльных групай, падвысіць падаткі ды ў выніку прывядзе да росту цэнаў. На думку большасці ўдзельнікаў дыскусіі, дзяржава магла б знайсці сродкі на павелічэнне пэнсіі, скараціўшы выдаткі на войска, дзяржапарат, сілавыя структуры, ды адмовіўшыся ад будоўлі аграгарадкоў ды спартовых комплексаў.

Пэнсія як лятарэя

Людзі ня лічаць сучасную систэму пэнсійнага забесьпячэння аптымальнай, а таму перакананыя, што змены ў ёй непазбежныя — невядома толькі, калі яны адбудутца, а гэта спараджае няўпэўненасць у будучыні.

Усе ўдзельнікі разглядаюць на мінімальную дзяржаўную пэнсію, і не зъбираюцца адмаўляцца ад таго, каб сплачваць гроши ў фонд сацыяльнага страхаваньня. Ёсьць патаемнае спадзянінне на тое, што ў будучыні нешта зьменіцца да лепшага, і дзяржава ўсё ж пачне даваць добрыя пэнсіі — гэтая надзея падобная да адчуваўнія гульца ў лятарэю, які спадзяеца ў будучыні выцягнуць щасціліві білецік.

Удзельнікі сярэдняга веку спонтанна загаварылі пра проблему «шэрых зарабкаў». З аднаго боку, яны лічаць за лепшае ня сплачваць дадатковых пэнсійных унёскай, зь іншага — бачаць небяспеку атрымліваць гроши ў «капэрце» — маўляў, хто яго ведае, якай там будзе ў будучыні сітуацыя. Удзельнікі дапускаюць, што пэнсійная систэма можа зьмяніцца, і памер пэнсіі будзе ў значнай ступені залежаць ад памеру сённяшніх сацыяльных унёскай.

Брак інфармацыі

Адметна, што ніхто ня лічыць магчымым мець змены пэнсію за адзіную крыніцу грошай для жыцця. Аднак, калі

людзі сталага веку і пэнсіянэры спадзяюцца найперш на падпрацоўкі ды, калі-нікалі, на магчымыя ашчаджэнні, то частка моладзі плянует актыўна ўдзельнічаць у працэсе фармаваньня ўласнай пэнсіі: назапашваць гроши ў банках, засноўваць бізнэс і мець зь яго прыбылак, укладаць гроши ў пэнсійны фонды. Праўда, у реальнасці яны часцей за ўсё адкладаюць гэтую справу на сяятое ніколі.

У сваёй большасці ўдзельнікі разумеюць важнасць ашчаджэнні, але ня робяць іх. У першую чаргу таму, што няма даверу да фінансавай систэмы, і толькі ў другую — бо бракуе грошай. Калі б былі надзейныя гарантыві з боку дзяржавы ды страхаваныя рызыкі, дык усе ўдзельнікі былі б гатовыя рабіць ашчаджэнні. А так калі хто і адкладае гроши, дык не на пэнсію, а на «чорны дзень». Сярод фінансавых інстытутаў, якія дазваляе працаўніку рабіць дадатковыя пэнсійныя ашчаджэнні, —робіць выснову дасьледчыца. — У целым, нягледзячы на агульны выскок ўзровень скепсісу ды недаверу, ўдзельнікі прадэманстравалі патрэбу больш актыўна, чым гэта магчыма ва ўмовах пэнсійнай систэмы, што існуе ў Беларусі, ўдзельнічаць у працэсе фармаваньня пэнсіі».

Увогуле, ўдзельнікі фокус-групай лічаць заходнюю пэнсійную систэму больш трывалай за беларускую. У нашай краіне нестабільная заканадаўчая база: адзін указ можа ўсё перарэсліць. А на Захадзе гроши працуюць, там існуе культура ашчаджэння, можна рабіць доўгатэрміновыя пляны.

Цікава, што прысутнасць у групе ўдзельніка, які рэальна рабіць адлічніні ў замежны пэнсійны фонд, спонтанна выклікала трансфармацыю пазыцыяў і рост узроўню даверу да такіх фондаў. Пабачыўшы жывы прыклад, апытаўшы пачалі выказваць большую гатоўнасць да дадатковых ашчаджэнні.

Парады палітыкам

Дасьледаваньне Марыны Батурчык можна безь перабольшаньня назваць сэнсацыйным — яно пераварочвае традыцыйнае ўяўленыне пра тое, што беларусы толькі і чакаюць, каб дзяржава «дала» ім пэнсію. Насамрэч людзі лічаць, што гэта яны самі зарабілі сабе на старасць. Дзяржава, на іхную думку, ніякай ласкі ім ня рабіць, а толькі разъмяркоўвае тыя гроши — прычым рабіць гэта недасканала і часцяком несправядліва. Людзі цэнтрычна працу і чакаюць таго самага ад дзяржавы, але бачаць нешта зусім іншае: працу ѿсе па-рознаму, а пэнсія ўсіх чэша-

пад адзін грабенъык.

Дасьледаваньне съведчыць, што «электарат» марыць ня толькі пра «чарку ды скварку», але і пра паўнавартаснае жыццё ў старасці, уключна з вандрукамі ды заняткамі ёгай. Лад жыцця заходніх пэнсіянераў уяўляецца ідэальным, хоць і недасяжным. Калі беларусы і ня робяць дадатковых пэнсійных ашчаджэнні, то гэта пасіўнасць тлумачыцца ня тым, што яны маюць абмежаваныя жаданні (гэта ня так), а адсутнасцю ўпэўненасці ў будучыні і браку інфармацыі: людзі баяцца, што гроши «згараць».

«У прадстаўнікоў усіх узроставых групай ёсьць патрэба ў існаваныні не-дзяржаўных фінансавых інстытуцыяў і систэм, якія дазваляе працаўніку рабіць дадатковыя пэнсійныя ашчаджэнні, — рабіць выснову дасьледчыца. — У целым, нягледзячы на агульны выскок ўзровень скепсісу ды недаверу, ўдзельнікі прадэманстравалі патрэбу больш актыўна, чым гэта магчыма ва ўмовах пэнсійнай систэмы, што існуе ў Беларусі, ўдзельнічаць у працэсе фармаваньня пэнсіі».

Праведзены. Дасьледчым цэнтрам ПМІ аналіз успрыняцца пэнсійнай систэмы — гатовы матэрыял для палітыкаў: праста бяры ды закладай галоўныя высновы ў перадвыбарныя праграмы. Гэтак, зрабіўшы пэнсійную систэму больш празрыстай, улада магла б набраць сабе дадатковыя балы падтрымкі. Што да апазыцыі, дык ёй можна больш съмелася закідаць у масы прапановы па правядзенні пэнсійнай рэформы — людзі яе чакаюць. І першым і другім банальнае абязынне падвысіць пэнсіі ня дасыць дадатковых козыраў у рукі. Сёння людзям важна ня толькі само падвышэнне пэнсіі, але і той кошт, якім яно будзе дасягнутае.

Выбарцы пазытыўна ўспрымуть выкладзеную праграму пераходу ад сучаснай разъмеркавальнай да ашчаджальнай пэнсійнай систэмы — але толькі ў тым выпадку, калі перараканаюцца, што гэта не чарговы падман. Важны і такі нюанс: замест таго, каб зацыклівацца на памерах пэнсіі, варта прапаноўваць шляхі для стварэння паўнавартаснай рэінтэграцыі старых людзей у грамадзтва. Людзі баяцца пэнсіі, як чорта, і будуть ўдзячныя таму, хто здолее пазбавіць іх гэтага страха.

Алесь Кудрыцкі паводле
матэрыялаў Дасьледчага цэнтра
ПМІ

У Рәсей безъ пераменаў

Незалежна ад таго, японскую ці мэксыканскую мадэль палітычнай систэмы выбралі для сябе пуцінцы, Москва ня зьменіць сваёй палітыкі ў Беларусі. Беларускаму васалу можна плаціць менш, але так, каб не дапусціць крызіснага ўзроўню. Піша **Андрэй Ляховіч**.

Імкнуща прадбачыць развіцьцё палітычных працэсаў — амаль тое самае, як даваць прагнозы надвор’я. Ва ўмовах дынамічнай рэчаіснасці ўсё можа зьмяніцца. Аднак, калі з часам адбываюцца падзеі, звязаныя лёгкай, імавернасцю палітычных прагнозаў павялічваецца. Праглядаюцца тэндэнцыі.

13 верасня 2007 г. прэзыдэнт Рәсей У.Пуцін прызначыў прэм’ер-міністрам Віктара Зубкова. 14 верасня кандыдатура Зубкова бала зацверджаная Дзяржаўнай Думай. Гэта азначае канец інтыгі, якая прыцягвала ўвагу шмат часу. Імя пераемніка Пуціна стала вядома: гэта Зубкоў.

Зубкоў — пераемнік

Зубкоў — выхадцец зь піцерскай каманды У.Пуціна. Да прызначэння дырэктарам Фэдэральнай службы фінансавага маніторынгу, г.зн. фінансавай выведкі, Зубкоў займаў кіруўныя пасады ў мэрыі Санкт-Пецярбурга, працаўшы там з Пуціным.

Вынучаючы палітычна-псыхалагічны партрэт Зубкова, можна прысыці да высновы, што Зубкоў падобны да Пуціна ў тым сэнсе, што гэта чалавек, які «не здае сваіх». Ён ня здаўся Пуціна. Будзе дзейнічаць у межах контракту з Пуціным і ягонай камандай. Таксама, як раней Пуцін ня «здаў» Б.Ельцына, А.Сабчака, выконваў «кантракт» зь Ельциным. Адначасова Зубкоў — сталы спрэтыкаваны чалавек. Выхадцец з расейскай глыбінкі, вёскі. Для яго прызначэнне прэм’ер-міністрам, ня

Антыпушкінскі мітынг у Москве.

кажучы пра пасаду прэзыдэнта, — гэта вяршыня палітычнай кар’еры, магчымасць упісаць сваё імя ў палітычную гісторыю Рәсей. Зубкова атachaюць «людзі Пуціна». Гэта таксама стварае адпаведныя гарантіі падконтрольнасці Зубкова Пуціну. В.Зубкоў цягам пяці гадоў

узначальваў фінансавую выведку. Ён быў прызначаны Пуціным на гэту пасаду для стварэння дадатковага вагара кантролю над палітычнай элітай і бізнес-суполкай Рәсей. Mae кампрамат на вельмі многіх і пры неабходнасці можа выкарыстаць нават саму пагрозу выкарыстання кампрамату.

У адрозьненіне ад Украіны, дзе існуюць некалькі фінансава-прамысловых групоў, якія выкарыстоўваюць палітыку, палітычны ўплыў як інструмент для перадзелу рынку, у Расеі пры Пушціне была створаная систэма ўлады-ўласнасці, якая выключае прэтэнзіі канкурэнтнай фінансава-прамысловай групы на вярхоўную ўладу. Пасъля «справы Хадаркоўскага» ў 2003 г., судовага перасъеду шэрагу алігархаў, каманда чыноўнікаў і алігархаў, якую ўзначальвае Пушцін, займае дамінуючыя пазыцыі ў систэме ўлады-ўласнасці, мae ў сваіх руках усе вагары палітычнага ўплыву (дзяржаўны апарат, мэдыя). Каманда Пушціна на доўгую перспектыву будзе вызначаць палітычны курс Расеі.

Пушцін застаецца

2-га кастрычніка на 8-ым з'ездзе «Адзінай Расеі» Пушцін прыняў прапанову ўзначаліць выбарчы сьпіс «партыі ўлады» на парламэнцкіх выбарах.

Сэнс падзеі вельмі добра расцлумачыў намеснік старшыні парламэнцкай фракцыі «Адзінай Расеі» В. Валодзін: «Уладзімер Пушцін вызначыў стратэгічнае развязвіцьцё Расеі. Пушцін застаецца. Значыць, усё добрае, што ён зрабіў, застаецца». Быў зроблены і адпаведны прыгожы вобраз таго, як Пушцін застаецца. Выбарчыя сьпісы «Адзінай Расеі», у якіх пад нумарам адзін быў адзначаны Пушцін, у ЦВК прынесла прыгажуня ў чырвонай футболцы, зь лічбай 1 на спіне і надпісам буйнымі літарамі:

У. Пушцін. Такім чынам, Пушцін застаўся не як асобны палітык, а як фактычны кіраўнік усёй систэмы ўлады — выканайчай, заканадаўчай і судовай ўлады, прадстаўленай «басманнім правасуддзізмом».

Узначаліўшы выбарчы сьпіс «Адзінай Расеі», якая пераможа на парламэнцкіх «выборах», Пушцін можа выбіраць: заніць пасаду сьпікера парламэнту, прэм'ер-міністра альбо шэрага кардынала. Ён ужо ўзначальваў урад у перыяд жнівень-сінэжань 1999 г.

Пры ўсіх сцэнарах, маючы рэйтынг на ўзроўні 70% і больш, стварыўшы сяю каманду, Пушцін застаецца гаспадаром сітуацыі.

Пэрспэктывы беларуска-расейскіх адносін

Для Беларусі такі сцэнар будзе азначаць, што не адбудзеца значных зменаў у палітычным курсе Расеі, у тым ліку адносна Беларусі. Расея лічыць, што Лукашэнка сам сябе загнаў у кут, ня мае магчымасця адказаць на ціск зь яе боку. У гэтых умовах Масква лічыць, што за выкананыне «шчыта», стратэгічнага саюзініка, Беларусі можна плаціць менш, самай вызначаць, колькі плаціць і за што. Памер эканамічнай падтрымкі будзе скарачацца. Але ўсе ж такі да някрайснага ўзроўню.

Расея будзе ціснуць на Лукашэнку з мэтай дабіцца ад яго саступак у пытаныні пакупкі расейскімі кампаніямі кантрольных пакетаў акцыяў найбольш важных прадпрыемстваў. Яшчэ ў траўні 2001 г. тагачасны расейскі прэм'ер М. Касцянуў называў 30 прадпрыемстваў, якія хоча набыць расейскі бізнэс. Такім чынам, Расея будзе імкнучца ўзмацніць свае эканамічныя і палітычныя пазыцыі ў Беларусі, надзейна прывязаць да сябе.

Пасъля ўсталяваныя кантролю над энэргетычным сектарам, вялікай часткі эканомікі, будзе ўжо больш магчымасця ўвесці расейскі рубель і значыць, кантроліваць фінансавую систэму, усю эканоміку. Пасъля чаго, пры ўмове захавання цяперашніх тэндэнцыяў у адносінах Расеі з Захадам, вельмі імаверна, што зноў актуалізуецца пытаныне паширэння расейскай вайсковай прысутнасці ў Беларусі.

Беларусам будуць тады казаць, што гэта таксама абсалютна рыкавы падыход: расейскія інвестыцыі ў эканоміку Беларусі трэба будзе абараніць, падмацаваць адпаведным развязвіцьцём палітычнай і ваеннай «інтэграцыі».

Аднак існуюць аб'ектыўныя абмежаваныя ціску на Беларусь з боку Расеі. Першае. Можна зноў істотна ўскладніць сувязь Расеі зь яе Калінінградзкім анклявам. Другое. Калі ня будуць заключаныя пагадненіні пра кошт на газ на прымальных умовах, Лукашэнка зноў будзе адбіраць газ з экспартнага трубапроваду: на 2008 г. Расея яшчэ не атрымае

магчымасця ў перанакіраваць адпаведны аўсем газу єўрапейскім спажыўцам, мінуючы Беларусь. Трэцяе, мабыць, самае істотнае. Лукашэнка можа паставіць перад Расеі геапалітычны пытаныні (СПА, пэрспектыва будаўніцтва ў Польшчы і Чехіі аўктаў ПРА ЗША, прасоўванье на ўсход ваеннай інфраструктуры НАТА, інтэграцыя ў НАТА Грузіі і Украіны і г.д.). Ня маючы адказу на пытаныне, хто, калі не Лукашэнка, будзе забясьпечваць гэтыя інтарэсы, Расея ня можа спыніць эканамічную падтрымку.

Расея і Захад

Рэалізацыя праграмы доўгатэрміновага кіраваныння Пушціна будзе зьяўляцца дадатковым фактам ў складненія адносін Расеі з Захадам. Таму што зьявіцца дадатковыя падставы меркаваць пра развязвіцьцё аўтарытарных тэндэнцыяў у Расеі. Пры ўхіленыні ад дэмакратычных стандартоў Расея становіцца для Захаду ўсё больш непразрыстым, непрадказальным партнэрам. Галоўным чынам ідзе гаворка пра ўскладненіе ў палітычных адносінах пры значным інфармацыйным супрацьстаянні. На гандлёва-еканамічным супрацоўніцтве гэта не адаб'еца. Будуць раздавацца галасы пра неабходнасць выключэння Расеі з «G8» і замены яе Індыяй і Бразыліяй.

Падчас кіраўніцтва Пушціна грамадзкая думка рыхтавалася для таго, каб «правільна» адэлагацца на абвінавачваны Захаду ў аўтарытарызме. Напрыклад, 30 верасьня расейскія тэлеканалы перадавалі, што «ЦРУ мае стратэгію раздроблення Расеі да 2012 г.», што «зъмяніеца характар дзейнасці НАТА, НАТА стала інструментам стрымлівання, аслаблення Расеі». У той жа дзень была паказаная шырокая аянсанаваная аўтарская праграма папулярнага ў Расеі тэлежурналіста А. Мамантава «Бархат.ru», дзе Захад абвінавачваўся ў падрыхтоўцы «аксамітнай» рэвалюцыі ў Расеі. Гэта адзін з фрагментаў інфармацыйнага забесьпячэння «пляну Пушціна».

Алесь Мазанік: «Гаворыш па-беларуску? Табе зьніжка!»

Досыць рана я вырашыў: як толькі стану паўнолетнім, я пачну размаўляць па-беларуску і з гэтага ж дня пачну сам зарабляць сабе на жыцьцё. З карэспандэнтам «НН» гутарыць Алесь Мазанік, юнак з роду знакамітай Алены Мазанік.

Ад дажджу мы з Алесем Мазанікам — чалавекам вельмі маладым (яму дваццаць адзін год), але ўжо вельмі вядомым — вырашылі схавацца ў «Старавіленскай карчме». Афіцыянтку нашая беларуская мова прывяла ў ступар. Мы не прамаўлялі клясычнага «я сказаў — гарбаты!», але і просьба прынесыці кавы з цукрам, вымаўленая выразна і галосна, аказалася вышэй ейнага разумення. Яна

толькі зъянтэжана лышала вялікімі цёмнымі вачыма.

— І адкуль такія бяруцца? — задала я досыць рытaryчнае пытаньне замест прыгатаванага — пра дыск зь беларускім софтам, калі няшчаснае дзяючо нарэшце паляцела па памянённую каву. — Ну, як можна не разумець па-беларуску? Я ўжо не кажу — гаварыць, няхай, але кім трэ быць, каб не разумець?

— Або прыежджая зь

іншай краіны, або прыежджая зь вёскі, — выказаў меркаванье Алесь. — І вось парадокс: я ня раз заўважаў, што людзі, якія прыяжджаюць на Беларусь зь іншых дзяржаваў — Рәсей, Украіны, Польшчы — імкнуцца вывучыць нашу мову, а вось прыежджия зь беларускай вёскі — хочуць мову забыць. Яны бачаць навокал шмат расейскамоўных шыльдаў, чуюць расейскую на вуліцах і проста «выключают» бе-

ларускую.

— А вы заўсёды размаўляеце па-беларуску?

— Імкнуся, але здараюча выпадкі, калі дзеля хуткасці разумення даводзіцца карыстацца расейскай, але я лічу, што лепей ведаць дзівзе мовы, чым адну.

— А як прыйшлі да беларускамоўнасці вы? У вас гэта зъ сям'і?

— Хутчэй не. Але складаўся так, што досыць рана я вырашыў: у васяманацца

АНДРЭЙ ПІЛІКЕВІЧ

гадоў, стаўшы паўнагадовым, я пачну размаўляць па-беларуску і з гэтага ж часу пачну сам зарабляць сабе на жыцці. На маё рагшэнне паўплываў Зымітрусь Аўсянінкаў, менавіта ён увёў мяне ў съвет беларускасці, першым назваў мяне *Алесем!* Шмат хто пад'ялікаваў мяне, але блізкія падтрымалі. Яны разумелі маё жаданне быць самастойным і маё меркаванне, што гаварыць па-беларуску — гэта правільна. Што правільна быць *беларусам*. Што ў беларускасці ёсьць *сапраўднасць*. Што насамрэч я ня Саша, а Алесь. І вось на працягу трох гадоў, ад верасеня 2004 году, я імкнуся размаўляць толькі ў выключна па-беларуску, а таксама зарабляць самастойна, каб не сядзець на шы ў бацькоў, стаць на свае ногі і ў свой час мець магчымасць стварыць сям'ю. Мне пащенцавала ў тым, што некалькі гадоў таму я ўладаваўся на кніжны кірмаш на Янкі Купалы, 27, што мой шэф, Раман Сьвірскі, у якога я цяпер працую, таксама беларускамоўны. Ён падтрымаў мяне ў тым, каб стварыць кропку, дзе будзе прадавацца выключна беларускамоўная музыка й літаратура на мове нашых продкаў. Такая кропка адзінай на вялізным кірмашы.

— Вам фінансава выгадна займацца продажам менавіта беларускамоўных кніг, беларускай музыкі?

— Скажам так: гэта прыносіць ня меншы даход, чым продаж расейскамоўнай літаратуры і небеларускай музыкі. З гэтага можна жыць. Дзякуючы чаму цяпер мара маіх бацькоў пра ўнуку, здаецца, блізкая да ўласблення.

— У вас ёсьць дзяўчына, вы зьбіраецца пабрацца?

— Так, ёсьць (*твар цяп-лее*). Тацяна-soNca. Яна таксама беларускамоўная, менавіта яна — дызайнэр вокладкі дыску зь беларускім

софтам, які я выпусыціў.

— Вокладка выйшла вельмі стылёвая. Наагул, такія дыскі выходзяць на кожны дзень. Раскажыце пра яго падрабязней.

— Пачну з таго, што я лічу вельмі важным працаўца менавіта на Купалы, 27. І вельмі важна, што гэтыя штагравыя, звычайнія абсалютна людзі бачаць беларускія кнігі і дыскі, чуюць беларускія слова — няхай пакуль і ў адной кропцы. Дарэчы, людзям, якія гавораць са мной па-беларуску, я раблю зыніжку (*съмяеца*). І такіх прыкладна 75 адсоткаў ад тых, хто да мяне прыходзіць!

Ідэя зрабіць дыск зь беларусізаннымі праграмамі нарадзілася з таго, што я добра ведаю, якое месца ў жыцці цяпер займае кампутар. Народ цікавіцца кампутарнымі гульнямі, кампутарнымі праграмамі, і вельмі важна, каб такія рэчы існавалі па-беларуску. На дыску сабраныя каля 200 самых розных беларусізанных праграмаў, слоўнікі, рэфэраты. Вялікія разыдзелы — праграмы для мабільнікаў, пераклады гульняў, праграмы-перакладчыкі. Гэты дыск дапаможа цалкам беларусізаць кампутар.

— Дарагі Алесь, я паглядзела ваш дыск. Мне падалося, што сабранымі там рэчамі, хутчэй за ўсё, будуць карыстацца якраз тыя, каго ні ў чым ня трэба пераконваць. Але ведаецце, якая думка ў мяне ўзынікла, калі я праглядала «стравялку» па-беларуску? Каб беларускія ўлады даўмеліся абавязаць прадаваць падобныя гульні ці фільмы толькі з наяўнасцю беларускага перакладу, каб пакупнік сам мог выбіраць мову (як раней абавязалі радыёстанцыі круціць 75 адсоткаў беларускай музыкі), то ўяўляеце, колькі грошай дадаткова пацякло б у казну? Пераклады ж, вядома, рабілі б дзяржаўную установы, як найлепшыя знаўцы беларускай... Ды з

такімі грошымі нам ніякія кошты на газ не былі б страшныя!

— Дык падорым ім гэту ідэю! (*Съмяеся*)

— А як, дарэчы, вы вырашылі пытаныне аўтарскіх правоў?

— Большасць сабраных тут прадуктаў ёсьць у адкрытым доступе ў інтэрнэце, але карыстальніку нашмат больш зручна карыстацца дыскам, чым шукаць і спампоўваць гэтыя рэчы з інтэрнэту. Мы імкнуліся звязацца з усімі аўтарамі, з якімі удалося, і атрымалі ад іх дазвол на выкарыстанне прадуктаў. Калі ж у каго з аўтараў, з якімі мы звязацца не змаглі, узынікнуць пытанні — я гатовы зь імі сустрэцца. Мой тэлефон ёсьць на дыску. Сам я займаўся мэнеджментам дыску, працу па кампіляцыі праграмаў рабіў Уладзіслаў-Дракула. Дарэчы, гэты дыск рабіўся толькі на мае ўласныя сродкі.

— Што, акрамя гэтага дыску, вы прапаноўваце пакупнікам цяпер?

— У мяне заўсёды вялікі выбор кнігаў. Добра купляюцца кнігі «Беларускага кнігазбору», цікавяць чытачоў выданыя з сэрыі «Кнігарня «Нашай Нівы»...

Музыкі таксама шмат. Нядайна ў мяне закупляўся музычнымі дыскамі дырэктар «Аўтарадыё»... Дарэчы, чамусыці ў мяне рэдка пытавацца пра дыскі «75-адсотнікаў», Дарафеевай, Смолавай, Агурбаш і да гэтага, затое часта пытавацца пра N.R.M., Вайщошкевіча, Тройцу... Некаторыя людзі прыходзяць да мяне ня толькі для таго, каб нешта набыць, але і для таго, каб проста паразмаўляць па-беларуску. Тая прадукцыя, літаратура й дыскі, якую я прадаю, выдадзеная легальна.

Не прадаю, скажам, кніжку Шарамета, за якую, па-мойму, можна атрымаць ня толькі 15 месяцаў, але і 15 год. Я не лічу вартым займацца такой літаратурай.

Яна запатрабаваныя, але мая задача ня ў тым, каб трапіць у пастарунак, а ў тым, каб стала прапагандаваць беларускае.

— Вы маеце досьвед працы ў грамадzkіх арганізацыях. Які ён, хутчэй станоўчы ці хутчэй адмоўны?

— Толькі станоўчы! Але асабіста мне прасыцей працаўца самому, чым у межах нейкай арганізацыі, нейкай партыі. Кожнаму сваё.

— Астатнім — чужое! А што вы чытаеце самі? Выпісваеце якія газэты, ці вам доўшыць таго, што прадаёт?

— Адзначу, што кніжкі, якія я прадаю, маю і ў сваёй прыватнай калекцыі. Даволі даўно працую з «Нашай Нівой». На жаль, беларускія мэдыі маюць абмежаваную колькасць чытачоў. Як распаўсюднік, магу парыць газэце час ад часу рабіць акцыі бясплатнага распаўсюду. Друкаваць ня дзіве з паловай тысячы экзэмпляраў, а, скажам, 10000 і раскідаць у паштовыя скрыні, раздаваць на вуліцах... Но пра тое, што гэта шыкоўная газэта цяпер, пасыль ўсіх забаронаў, яшчэ выдаецца, на жаль, ведаюць нямногія, і трэба пастарацца кола чытачоў пашырыць.

— Не магу не задаць вам пытаныне пра вашу знакамітую свяячку Алену Мазанік. Як усё ж лепш дзейнічаць: так, як яна, ці так, як вы?

— Цяжка сказаць, мне да яе шчэ далёка. Але, прынамсі, у нас ёсьць нешта супольнае.

— Так! Зынешнісць. Вы да яе вельмі падобныя зынешні.

— Як я ведаю, яна даводзіцца мне трауроднай баўбуляй. Яна рабіла сваю спраўу, я раблю сваю. Раблю так, як магу. Раблю так, каб мог з годнасцю адказаць сваім будучым дзецям на пытанні: а што ты, тата, зрабіў дзеля нас, дзеля нашай будучыні? Няхай гэта гучыць патасна, але я так жыву.

Наталка Бабіна

Беларуская спэцыфіка тэлегульняў

Арганізатары «Аднаго супраць усіх» пакуль не зразумелі, што менавіта пытаныні на беларускую тэматыку — іх залаты фонд. Піша Ягор Марціновіч.

На працягу ўсяго лета АНТ круціла анонс новага інтэлектуальна-забаўляльнага шоў. Правілаў новага праекту ня ведаў ніхто, але, казалі, гэта штосьці падобнае да «Хто хоча стаць мільянэрм?», толькі зробленае ў Менску. Калі распавесыці ў двух словаах, то гулец мае ў студы 50 супернікаў. Грошы атрымае толькі адзін. Спыняцца на падрабязнасцях няма патрэбы. Хто захоча, уключыць тэлевізар і ўбачыць. Тым ня менш, першая спроба здымак

інтэлектуальнага шоў на заходні манер у Беларусі — нагода для разважанья. Ці можам мы вырабляць якасны прадукт эўрапейскага ўзроўню?

Да працы прадусараў, рэжысёраў, апаратараў прэтэнзіяў няма. Пераключэнне камэраў, пусканье дыму — азы іхных прафесіяў, якіх дастаткова для стварэння прыстойнай карцінкі.

Праблема ў гульцах. Ёсьць розніца між стаўленнем да гульні нашых суайчыннікаў і замежнікаў. Асноўны складнік капітал-шоў — фінансавы. Людзей вабяць грошы. Але ва Ўкраіне, у Рәсей грамадзянне прыходзяць у шоў яшчэ і паказацца ўсёй краіне — пажартаваць зь вядоўцамі, распавесыці

пра сябе, прэзэнтаваць сваю групу падтрымкі. Яны прыходзяць на ГУЛІНІО. Беларусы ж імкнуща незадзялана прабрацца на перадачу і ўхапіць грошы.

Беларускае грамадзтва ўспрымае любую такую праграму як аналаг лято, толькі з інтэлектуальнай афарбоўкай. Гэтая ж магчымасць чалавеку з глыбіні атрымаць шалёныя грошы. Шанец, які даеца раз у жыцці, жар-птушка, на якую можна загледзеца і адпусціць, а можна пасыпець ухапіць. У падсвյядомасці мы разумеем, што не заслугоўваем гэткай халівы — ну, хіба даюць пяць мільёнаў за адказы на пытаныні школьнага ўзроўню? У тыповага беларуса адразу спрацоўвае

Складанае мастацтва кампрамісу-2

Артыкул Данілы Жукоўскага «БЬБ» у многім удала і па-новаму ставіць некаторыя, раней абмеркаваныя, пытаныні. Ня буду тут спыняцца на важных думках і фармулёўках аўтара, пакажу толькі на адзін спрэчны момант: пытаныне пра «саступкі супраціўнага боку», якіх чакае аўтар. Дый ня ён адзін. Вось і ў допісе Henika Lojki згадваеца магчымасць (у дадзеным выпадку, праўда, якраз **нemагчымасць**) таго, што ў адным памяшканыні сядуць «нашы і акадэмічныя мовазнаўцы». Здаецца, Жукоўскі і Лойка хацелі б нейкай задэманстраванай згоды і «саступак» з боку адной з канкуруючых партый. У 1993 годзе ў 16-м нумары «Нашай Нівы» пад загалоўкам «Ад рэдакцыі» (верагодна, рукою Дубаўца) было напісаны наступнае (далей вылучана і дададзена ўсюды мною). — С.З.): **«Гутарка йдзе зусім не пра мяккія знакі (sic!)** й падобнае, а — пра склад камісіі ў выніковы дакумэнт. Думаю, калі б нейкай «кааліцыйнай» камісія — з роўнымі удзелам прадстаўнікоў усіх асноўных пунктаў гляджання — прыняла шыроку аргументаваную, пагоджаную, усебаковую праграму, дзе высновай было б «нічога зъмяніць ня трэба!» (калі такое магчыма) — дык **такую праграму прынялі б усе, у тым ліку і сама мова (sic!)».** І ў 2003 годзе напярэдадні сходу дэмакратычных сілаў рэдактар «Нашай Нівы» Андрэй

Дынько хацеў, каб на сходзе быў дадзены старт «аўтарытэтнай **уніфікацыі** беларускіх правапісаў» (НН. 2003. 14 сакавіка). Ды што там: нават З.Саўка на развітаньне пасяля круглага стала ў ТБМ сказаў журнaliстам, што гэта толькі пачатак «нашай супольнай» (чытай: з Інстытутам мовазнаўства) працы. Ці выйдзе што з жаданьня атрымаць «саступкі»?

Зрэшты: хто каму мае саступаць? Здаецца, найпрасьцей ідэнтыфікацыя удзельнікаў эвэнтуальнай «правапіснай згоды» можна было бы у выпадку фармулёўкі Henika Lojki: за перамоўным сталом павінныя апынуцца **«нашы»** і **«акадэмічныя»** мовазнаўцы. «Нашы» — гэта, ясна, Вячорка і Саўка. Праўда, магчыма, яшчэ С.Богдан захоча стаць непасрэдным удзельнікам «арфаграфічнай здзелкі»: як-ніяк, ён добра паказаў сябе як «наш» мовазнаўца падчас нядоўнай дыскусіі. А можа, і не захоча... Ці будзе прадстаўляць «нашых» мовазнаўцаў Сяргей Шупа? А Юрась Бушлякоў? А Зыміцер Санько? А Янка Запруднік? Як можна здагадацца, «супраціўны» (**«акадэмічны»**) бок будзе (можа) раўніва сачыць за тым, хто будзе выказваць пазыцыю «клясыкай», і колькі будзе такіх прадстаўнікоў. Здавалася б, не складана ідэнтыфікацыя «акадэмічнай» партыю. Нумар першы

тут, у сыпісе, напэўна, Аляксандар Лукашанец. Але хто яшчэ? Віктар Іўчанкаў? Але ён ня мае дачыненьня да Акадэміі. То, значыць, Вераніка Курцова, якая была разам з Лукашанцам на паседжанні «круглага стала»? Але яна правапісам не займаецца... Ці Алена Анісім (вяла паседжанні «круглага стала»)? Але яна не выказвала нейкай адмысловай «акадэмічнай» пазыцыі... Значыць, Генадзь Цыхун? Але ён мае свой погляд на наяўную ситуацыю...

Аднак ці ёсьць вартыя ўвагі мовазнаўцы па-за межамі акрэсленых вышэй асяродкou «нашых» і «акадэмічных»? Ці клікаць Дубаўца? Вось жа ён у 1993 годзе пісаў пра «роўны ўдзел прадстаўнікоў усіх асноўных пунктаў гляджання» (зайважу: «прадстаўнікоў пунктаў гляджання», а не «мовазнаўцаў»). Яшчэ пару гадоў таму прыхільнікі «клясыкі», напэўна, маглі б уключыць Дубаўца ў склад «нашай» партыі; цяпер, напэўна, яны гэтага ня зробяць... Ці, напісашы «здрадніцкі» артыкул, Дубавец перастаў мець нейкі аўтарытэтны пункт гляджання? А можа, яго захочуць трymаць за «свайго» «акадэмічнай»?

А ці не захоча быць прадстаўленым на «правапісным гандлі» Саюз пісьменнікаў (першы ці другі)? А рэдактары «Нашай Нівы», «Архэ»,

інстынкт — схапіць выйгрыш і збегучы, пакуль не адбраплі. Праз гэта перадача губляе інтрыгу — амаль нікто ня хоча рызыкаваць, бяз рызыкі адсутнічае азарт, без азарту німа самога шоў.

Пакуль людзі звыкнуцца, што, выкарыстаўны школьную адукцыю і агульны кругагляд, зарабіць неблагія гроши можа кожны, пройдзе шмат часу. Іншы недахоп можна сформуляваць як недабеларускасць шоў. Дзіўна было бы чакаць, каб вядоўца Георгі Калдун раптам загаварыў па-беларуску альбо каб у якасці спэцыяльнай запрошаных гасцей у студыі апынуліся Хадановіч ці Вольскі.

Складаецца ўражаныне, што кампьютарная база пытанняў для шоў была закупленая ў Рәсей. Яна адаптаваная для нашых усходніх суседзяў, утрымлівае інфармацыю пра іхнюю гісторыю, традыцыі і культуру.

«Роднага слова», «Звязды», «Нівы»? А рэдактары выдавецтваў а, б, в і г? А прадстаўнікі радыё? А ці ёсьць мовазнаўцы ў БДУ? (Паводле «народнага акаадэміка» Саўкі, такіх німа, але гэта ня ўсім відавочна). А ў Гомельскім універсітэце? А ў Гарадзенскім? А ці заходзячам выслушаць П. Садоўскую? А настаўнікаў?

Аднак, уявім сабе, што нехта ўзяўся пасыпахова развязаць усе «кадравыя» пытанні будучай кампраміснай сустэречы і пасыпахова справіўся са сваёй задачай. Тады паўстае пытаньне парадку дня такога пагаджальнага форуму. Ён, як відаць, будзе выглядаць наступным чынам:

Якія канкрэтныя моўныя рысы павінныя «здаць» прадстаўнікі «акадэмічных» мовазнаўцаў, каб прадстаўнікі «клясыкай» задаволіліся гэтымі саступкамі і перайшлі на «новыя», «узгодненыя» правапіс?

Калі б дырэктарам Інстытуту мовазнаўства быў я, то я адмовіўся б працаўваць з такім парадкам дня.

Па-першое, Інстытут мовазнаўства займаецца навуковымі пытаннямі. Пытаньне прыдуманага правапіснымі «тэарэтыкамі» «правапіснага гандлю» — ненавукове.

Па-другое, Інстытут мовазнаўства ня мае нікага чароўнага ўпісу на моўнае ўжываньне — прынамсі, у той яго частцы, дзе ад яго чакаюцца «саступкі». Здаецца, многія людзі думаюць, што ўвесці ў правапіс нейкое (новае) правала (рэальна, а не фіктыўна)

Гэтыя звесткі не зьяўляюцца адкрытым для беларусаў. Нашая краіна ведае Мініна з Пажарскім як герояў, але ў большасці сваёй не адчувае розніцы паміж Радзівіламі і Агінскімі.

На жаль, пакуль арганізаторы «Аднаго супраць усіх» не зразумелі, што менавіта «тутэйшыя» пытанні — гэта іхны залаты фонд. Пытанні, звязаныя з гісторыяй Беларусі ці нашымі вядомымі суайчыннікамі, пры ўяўнай іх лёгкасці, прымушаюць гульцоў рабіць шмат намаганняў для таго, каб даць правільны адказ.

Большасць уздельнікаў гульні сталага веку, якія атрымалі беларускую сярэднюю адукцыю, ня ў стане адказаць на пытаньне: «Як называлася першая кніга, выдадзеная Скарынам?» Гэта дазваляе адкінудзь частку гульцоў з розыгрышу. Чым менш застаецца

гульцоў — тым мацнейшая інтрыга шоў і тым большы рэйтинг перадачы. Як кажуць, дару ідэю.

Першы здымачны дзень адзначыўся адзінмі стоадсоткам беларусім пытаньнем — тым самым пра Скарыну. Але пры гэтым праскочыла інфармацыя пра першага расейскага нобэлеўскага ляўрэата, пра Суворава, пра помнік Пятру I...

Такія шоў патрэбныя. Гэта і чарговая прыступка ў разыўцы айчыннага тэлебачання — калі ўжо адмовіліся ад расейскага прадукту, трэба спрабаваць ствараць нешта сваё. Гэта і мінімальная, але карысць для грамадзтва. Седзячы ў фатэлі насупраць улюбёной блакітнай скрыні і даючы правільныя адказы хутчэй за гульца ў этэры, чалавек таксама атрымае пазытыўныя эмоцыі. І разам з тым, нарэшце, дазваецца, як усё ж называлася першая Скарынава кнішка.

У сераду палата прыняла закон «Аб правілах беларускай артаграфіі».
Міністар адукцыі А. Радзікоў заявіў:
 «Закон стане дзейнымі сродкамі спынення практикі непрадуманага і супрацэзаконнага ўжывання ў пэрыёдыцы так званай «тарашкевіцы».

Закон уступіць у дзеянне ад 1 верасня 2010 г.

АНДРЭЙ ЛІНКЕВІЧ

гэтак жа лёгка, як націснучь кнопкую? У дадзенай сітуацыі Інстытут ня можа паўплываць на ўвядзенне нейкай рысы (мяккага знаку) без ажыццяўлення пэўнай працэдуры і бяз санкцыі як мінімум Міністэрства адукцыі. Зусім ня факт, што пры ажыццяўленні пэўнай працэдуры шалі схіляцца на карысць мяккага знаку. Хутчэй наадварот. Зрэшты, тут можна абысьціць й без здагадак: глядзі наяўны на сёньня проект Інстытуту

мовазнаўства. У гэтым пляні Інстытут, калі ён будзе пічым, проста ня мае чаго паабязцаць «супраціўнаму боку».

Па-трэцяе, паводзіны «нашых мовазнаўцаў» паказваюць, што яны ня надта сур'ённыя людзі. Яны, бывае, крывяць душой. Пэўная колькасць іхных «правапісных» заяў — выразна прапагандысцкая. Ці кантралююць яны сітуацыю ў «свайм» лягеры?

Выснова. Ахвотнікі атрымаць «саступкі» ад «афіцыйнага» боку павінныя запрашыць на перамовы больш высокія (прычым ненавуковыя) інстынцы, чым «акадэмічныя» мовазнаўцы. Акурат па-за межамі навуковых інстытуцый яны могуць дабіцца чаканых «саступак». Гэтым няхай і зоймуцца.

Ня трэба штораз вольна і няволына ўводзіць людзей у зман, што «правапісная» дыскусія — навуковая.

P.S. Тлумачынне загалоўка. У мяне 14 гадоў таму ўжо быў «правапісны» артыкул пад назвай «Складанае мастацтва кампрамісу».

P.P.S. ...Ці ўсе заўважылі: Дубавец у 1993 годзе дапускаў магчымасць дасягнення жаданай згоды, калі нават ня будзе *ніякіх* саступак? Ах, гэты крэатыўны Дубавец!..

Сяргей Запрудзкі

ДЖЭЦІ

10 немаўлят

НАПЯРЭДАДНІ
(замест прадмовы)

Вытыркаюцца вежы, нібы цвікі
З адвартнага боку тонкае дошкі.
Хутка я зразумею, хто ты такі.
Засталося трошкі.

На зымярканы крыж узьнёсьца ўгару
З надзіманым звонам спадніцы.
Ты зрабіў са мной гэта, і, калі не памру,
Абавязаны ажаніца.

1. ВЕТЛІВАЯ

Прывітаньне, мама!
Вось якая ты!
Ты, як я, таксама
Геній пекнты!

Съвет такі вялікі...
Свой — або чужы?
Нехта цягне рукі...
Ой, дапамажы!..

Я ў сваёй задачцы
Выйшла з кропкі А.
Прывітаньне, мама!
Дай мне малачка!

2. ПАРТЫЗАН

Я не хацеў выходзіць вонкі:
Я патрыёт сваёй старонкі.
І я падумаў: уцяку,
Хоць у кішку, хоць у руку.
Сябе прыклеку, прывяжу,
Але — ні кроку за мяжу!
Мяне выкурвалі, як ліса,
Мяне круцілі — ледзь адбіўся,
Мяне, як джына закліналі,
І выціскалі, і піналі...
І вось яно — съвятло ў танэлі...
Перамаглі! — каб вы згарэлі...

3. РАКЕТА

Я так сюды ляцела,
Што абганяла час!
Дашчэнту прапацела,
Раструшчыла абцас...
Ці жарты — зь іншасьвету!
Аж съвіснула ўвшушу!
Я па жыцьці ракета —
І гэта дакажу!

4. СЪНЯГУРАЧКА

Цёца! Цёца! Цёца!
Знайдзі мяне пад сънегам!
Дзядзя! Дзядзя!
Машына! Машына!
Я жыла на зорцы —
І нарадзілася ў сънег.
Верыш? — я не растану ўвесну:
У мяне гарачая кроў,
І я ўмею любіць.

5 | 6. ДВОЕ

Дзьве нагі і дзьве нагі...
Хто з нас першы, хто другі?

Па сакрэце...
(циха! фельчар!)...
Шишиш...

ДРУГІ

ПАЛЕЗЕ

ПЕРШЫМ!

7. ДЫСЫДЭНТ

Мэдсястра, са звышгрэблівай мінай:
«Посмотри, он ещё и съыт!»
І скруцілі мне рукі за съпінай,
А вочы апёк альбуцыд.

8. КЕСАРУ — КЕСАРАВА

Опа! А я ўжо тут!
Сустракаюць афіцыйныя асобы.
А я нават не сабраў рэчы.
Я магу па іх вярнуцца?
А-а, вось і яны! Дзякуй!
Гэта што?
Навошта гэтая гума?
Не, дзякуй, я не галодны.
Стоп-стоп-стоп.
Чаму вы мяне скручваеце?
Чаму спаць?

Я не хачу спаць!
Што вы робіце?
Гэта гвалт!
Паклічце майго адваката!...

9. ЦЯЖКІ

Яны хацелі пачуць, як я плачу,
Яны хацелі пабачыць, як я жыву.
І, каб вырашыць гэтую задачу,
Доўга ламалі галаву
Мне. Абцугамі.
І косткі — маме.
Мая добрая, мая белая мама
Амаль нежывая ляжыць.
Ня бойся: я важу 5 кіляграмаў!
Я заплачу. І мы будзем жыць.

10. ВЫДАТНІЦА

Мне адразу паставілі 10 па АПГАР.
Я прыйшла з усмешкай на твары,
Павіталася з дактарамі і сёстрамі
(Некаторыя страцілі прытомнасць),
Паціснула руку маме,
Выпіла шампанскага з татам.
І першае, што мне зрабілі, —
Гэта вырвалі першародныя зубы.

Восень - то не жарты, браце!
Надта холадна у хаце...

Кветачка пажоўкла,
Ды і мне ня цёпла.

Трэба ў пушчу завітаць
Ды паленцаў назьбіраць.

У цаглянай печы
Запалю агеньчык.

Зайцык захацеў пагрэцца -
Знойдзецца для сябра месца!

Цябе бачыць вельмі рады:
Будзе з кім папіць гарбаты!

ВЫСТАВЫ

Экспрэсія Ніды

У Музэі сучаснага мастацтва (пр. Скарыны, 47) да 20 лістапада працуе выставка «Экспрэсія Ніды» — працы мастакоў Літвы, Беларусі, Польшчы, Латвіі, Расеі, Украіны і Нямеччыны, прысьвечаная гэтаму маляўнічаму куточку Літвы.

Майстры польскага плякату

26 кастрычніка а 17-й гадзіне ў Нацыянальным музэі гісторыі і культуры адкрываецца выставка «Майстры польскага плякату» з фондаў галерэі Кышыштафа Дыда (Кракаў). На выставе прадстаўлены 70 плякатаў найбольш вядомых у Польшчы мастакоў, якія працуюць у розных кірунках і стылях. Выставка будзе працаваць да 18 лістапада.

«Сучаснае швэдзкае ювелірнае мастацтва» ў Віцебску

У Віцебскім абласным краязнаўчым музэі (вул. Леніна, 36) з 25 кастрычніка да 26 лістапада працуе

РУБЕНІС

выставка «Сучаснае швэдзкае ювелірнае мастацтва: пашыраная калекцыя». У рамках выставы ў Віцебску, сумесна з Цэнтрам сучаснага мастацтва (г. Віцебск), 24 кастрычніка а 16.00 у музычнай гасцініцы (вул. Фрунзэ, 11) адбудзеца сэмінар-прэзентацыя сучаснага швэдзкага дызайну.

Экспанаты выставы — вынік працы пятнаццаці мастакоў. Частка экспанатаў зробленая са срэбра, але, акрамя агуль-напрынятых матэрыялаў, выкарыстоўваецца таксама дрэва, папера, плястмаса ды сілікон.

Выставка ў Жодзіне

Да 31 кастрычніка ў Жодзіне (Смалявіцкі раён

Менскай вобласці), у будынку гарадзкой бібліятэкі працуе мастацкая выставка «Жодзінцы», прысьвечаная 365-годзіньдзю першай ўзгадкі населенага пункту ў дакумэнтах пад назвай Багуславава Полье.

У экспазыцыі 20 аўтараў дэманструюць творы жывапісу, графікі і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Сярод іх — пэйзажы з гістарычнымі краявідамі і помнікамі архітэктуры, натурморты, сюжэтныя работы і партрэты.

На выставе Аляксей Марачкін прадставіў партрэт вяенага і дзяржаўнага дзеяча Вялікага Княства Літоўскага Багуслава Радзівіла — засновальніка гораду Жодзіна.

ІМПРЭЗЫ

Жыбуль і Бурлак у БАМе

26 кастрычніка у вялікай залі Беларускай акадэміі музыкі пройдзе канцэрт у рамках міжнароднага фэстывалю «Дыялёгі». У першым аддзяленні прагучыць музыка сучасных кампазытараў у выкананні аўтараў, а ў 2-м аддзяленні — камэрны ансамбль «Рацыянальная дыета» з удзелам паэта Віктара Жыбуля і Веры Бурлак. Пачатак а 19-й. Уваход вольны.

«Дзеяслову» — 5 гадоў!

30 кастрычніка адбудзеца юбілейная вечарына з удзелам выдаўцоў, а таксама сяброві аўтараў выданьня. Бяруць удзел: Генадзь Бураўкін, Сяргей Законінік, Уладзімер Някляеў, Вольга Іпатава, Віктар Казько, Анатоль Кудравец, Уладзімер Арлоў, Валянціна Аксак, Леанід Дранько-Майсюк, Алеся Камоцкі і інш. вядомыя паэты і барды.

У праграме вечарыны — уганараванье ляўрэатаў традыцыйнай штогадовай прэміі часопісу «Залаты апостраф», а таксама прэзэнтацыя 30-га нумару і дэзвюх новых кніг сэрыі «Бібліятачка часопісу «Дзеяслово» (аўтары Анатоль Кудравец і Сяргей Дубавец).

Месца ДзЕяньня: Гістарычнае майстроўня (Менск, вул. Сухая, 25, раён ст. мэтро «Фрунзенская»). Пачатак а 18-й. Уваход вольны.

Ахвяры і карнікі

26 кастрычніка а 18-й гадзіне на Сядзібе БНФ адбудзеца прэзэнтацыя кнігі Леаніда Маракова «Ахвяры і карнікі». Ласкава запрашаем!

«Дух — гэта, людзі, Я!..»

Пад такім назовам 27 кастрычніка ў Гарошкаве адбудзеца сьвята паэзіі ў гонар Дня народзінаў паэта Анатоля Сыса.

У імпрэзе бяруць удзел родныя і сябры паэта, а таксама: Ніл Гілевіч, Леанід Дранько-Майсюк, Барыс Пятровіч, Эдуард Акулін, Міхась Скобла, Сяржук Сыс, Ларыса Раманава, Андрэй Мельнікай і іншыя паэты і барды.

Запрашаюцца ўсе, каму дарагі несьмяротны Дух беларускай паэзіі і песні.

Пачатак імпрэзы — а 14 гадзіне на падворку хаты Анатоля Сыса (в. Гарошка Рэчыцкага раёну). Праезд аўтобусамі: Менск—Рэчыца, Рэчыца—Гарошкаў. Кантактны тэлефон: (029) 768-56-14.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

26 (пт) — «Сны аб Беларусі».

27 (сб) — «Чычыкаў».

малая сцэна

28 (нед) — «Баляды пра канханье».

29 (пн) — «Дэзкае паляванье караля Стака».

Тэатар юнага гледача

26 (пт) — «Палачанка».

27 (сб) — «Дарога на Віфлеем».

27 (сб), 28 (нед) — «Бармалей».

27 (сб) — «Тарас на Парнасе».

28 (нед) — «Мятлік».

28 (нед) — «Дзень народзінаў ката Леапольда».

Тэатар беларускай драматургіі

26 (пт) — «Іванаў».

27 (сб) — «Казачкі з куфэрчака».

27 (сб) — «Сёстры Псыхеі».

28 (нед) — «Воўк-мараплавец».

28 (нед) — «Ганна ў тропіках».

30 (аўт) — «Валянціна».

31 (ср) — «Валеры Анісенка. Прывітанье...»

СЭМИНАР

Музычна-гістарычны сэмінар

2 лістапада а 18-й гадзіне

— сэмінар з удзелам музычнага прадусара Арыны Вележ, а таксама кіраўніка гурту «Стары Ольса» Зымітра Сасноўскага. Тэмы дакладаў:

1. Іканаграфія беларускіх інструменту XV—XVII стст.

— Выявы інструменту Беларусі паводле абрэзоў, фрэсак, кніжных мініятур, паводле вынікаў пошуку 2007 году. Выкладчык — Зыміцер Сасноўскі.

2. Беларускі гарадзкі фальклёр.

— Датаваны беларускі фальклёр.

— Беларускі фальклор у нотных зборах XVII—XIX стст.

Выкладчык — Арына Вележ.

Уваход вольны.

Месца: ЦПП «Маяк»
Трэці паверх, 21 пакой
(завулак Паліавы 2а, ад Вакзала 5, 20 трап.)

Дадатковая інфармацыя:
minsk_news.livejournal.com

Трэцяга лістапада

Лявон Вольскі
Кася Камоцкая
Палац
Indiga
А.Памідораў

у канцэрце
памяці
**Анатоля
Сыса**

Менск
Касыцёл
св. Сымона і Алены

сабраныя сродкі
будуць ахвяраваныя
на помнік Паэту

Уваход па запрашэннях.
Даведкі па тэл.: 6490 888, 6872 093
і на сایце music.fromby.net

tyam gitoy
music.fromby.net

12+

ЕМД

Наша Ніва

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Жыцьцё ў ружовыім колеры»

Фільм пра Эдыт Піяф.

Жыцьцё ў ружовыім колеры (La Môme)

Францыя — Вялікабрытанія —
Чехія, 2007, каліяровы, 140 хв.

Рэжысэр: Аліёе Даан

Ролі выконваюць: Мэрыён
Каціяр, Сыльві Тэсьцю, Эманюэль
Сенье, Паскаль Грэгара, Жан-Поль
Руў, Жэрар Дэпард'ё, Клятыльда
Куаро

Жанр: Біографічна драма

Адзнака: 7,5 з 10

Сыпявачка Эдыт Піяф, якая нарадзілася ў трущобах, узвынялася на падмосткі самых прэстыжных заляў. Ейна жыцьцё — гэта любоў, і гэта песні, якія дасюль зачароўваюць сэрцы.

Біяграфічныя драмы звычайна павярхойныя, насычаныя скандальнымі падрабязнасцямі з жыцьця знакамітасцяў — і нічога не гавораць пра душу й творчасць. Іншыя кіна-біяграфіі акадэмічна-напышлывыя, манумэнтальныя, нудныя.

Карціна Аліёе Даана шчасльва пазбаўлена гэтых недахопаў. Жыцьцё слыннай сыпявачкі — гэта голас ейнай душы, стракатая атмасфера Парыжу, любоў, барацьба ў дзіцячая вера, мужнасць і чалавечнасць сэрца — і наўнапаки гратэск жэстай.

У рэжысёра Даана былі правальныя стужкі (як «Барвовыя рэкі-2»), былі выкшталцоныя кінапрактиканыні («Малое пальчанё»), але біяграфія Эдыт Піяф — гэта моцная й прайдзівная драма, якая працінае да сълёз.

Актрыса Мэрыён Каціяр змяніла фрызуру, згліла бровы — і на грым патрабавалася да пяці (!) гадзінаў. Каціяр ня вельмі вонкава падобная на Піяф, але яна паказала голоўнае — душу акторкі, ейныя пачуцьці, любоў, няшчасце й радасць, упартасць і веселасць.

Дэльвіхгадзінная карціна праносіцца на адным подыху, на адным сыпеве — і яшчэ доўга будуць гучыць у сэрцы песні Піяф.

Фільм дэманструеца ў кінатэатры «Перамога» на мове арыгіналу — з расейскімі субтрытрамі.

А ў «Доме кіно» з чацвяртага па нядзельню ў межах «Канаманіі» дэманструеца стужка Эміра Кустурыцы «Запавет».

Андрэй Расінскі

пра-бел / пра-съвет

Эсэістыка • Крытыка • Рэфлексіі

Пэнсія мары. Беларусы сасьпелі да пэнсійнай рэформы.
Піша Алесь Кудрыцкі 2

У Расеі безъ пераменау. Незалежна ад таго, японскую
ці мэксіканскую мадэль палітычнай систэмы выбраўлі пусціцы,
Масква ня зменіц палітыкі ў Беларусі. Піша Андрэй Ляховіч 22

Алесь Мазанік: «Гаворыш па-беларуску? Табе зынжка!» 24

Беларуская спэцифіка тэлегульняу. Арганізатары
«Аднага супраць усіх» пакуль не зразумелі, што пытаныні
на беларускую тэматыку — іх залаты фонд. Піша Ягор Марціновіч 26

Складанае мастацтва кампрамісу — 2.
У працяг дыскусіі аб правапісу. Піша Сяргей Запрудзкі 26

3 пачутага

* * *

— Ды надаела ўжо гэтая сям'я! Цэлы
дзень каструлі, каструлі. На работе зь
людзямі хоць атдыхнеш!

(з ранішній прадмовы
у рабочым гардэробе)

* * *

На беларускім радыё гучыць інтэрвю
са шматдзетнай маці.

Вядучая: «Скажыце, а чым Вам спа-
дабаўся гэты чалавек? Чаму менавіта ён
стаў Вашым мужам, бацькам Ваших
дзяцей?»

Маці: «А болей ніхто ня сватаўся».

В.: «Зараз на самым высокім узроўні
надаецца ўвага падтрымцы шмат-
дзетнай сям'і. А хто дапамагае Вам?»

М.: «Мой бацька. Ніколі не адмові-
ца дапамагчы па гаспадарцы, парэзаць
дровы».

В.: «Вось некаторыя кажуць пра
шматдзетных — навошта пладзіць
жабракоў? Вы зь імі згодныя?»

М.: «Не, я не лічу, што мае дзецы жаб-
ракі. Вунь колькі адзеніння паадда-
валі!»

В.: «А ці ёсьць у Ваших дзяцей пэр-
спэктывы ў роднай вёсцы?»

М.: «Былі б гроши — былі б і пэр-
спэктывы».

Сабрала Т.Барысік, Магілёў

КАЛІ Б...

...ягоныя слова былі праўдай:
«Габрэі ня надта дбаюць, каб
трава была падкошаная,
як у Москве, у расейцаў,
беларусаў».

МАЛОНАК і ТЭКСТ ЛЕПІКА УШКІНА

Трэнэр зборнай Беларусі Штангэ:
«Глеб, ізноў заблукаваў? Ты ж па сваіх
варотах лупіш».

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

**У в. Кленіках, Грод. губ.
Бельскага павету**

Гадоў 6 ці 7 таму назад валасны
сход прыгаворам пастанавіў ад-
пусціць 20 руб. на ўстройства бяс-
платнай кнігарні, але гэты прыгавор
не прыведзен у споўненіне. Тым
часам у гэтым летку адкрылася
кнігарня Паўлянкова. Ад гэтай
кнігарні падалі прашэнінваласному
сходу, каб ён пацвярдзіў гэты пры-
гавор і адпусціць 20 руб. на кнігар-
ню Паўленкову. Але ж ведама, што
у нас часта ўсім сходам варочаюць
адзін ці два жулікаўыхіх мужкоў.
За гарэлку жкінебудзь Піліп з Ра-
кавіч на сходзе вялое проці стар-
шыны, кажа аб задзіранні насоў ва-
ласнога начальства, а другі раз гэты
самы Піліп стаці на сходзе проці
кнігарні. Дык вот такія заправілы па-
кіравалі так сход, што і тых адпуш-
чаных 20 руб. не ўцвярдзілі.

Халімон з-пад пушчы
«Наша Ніва» №31. 1907

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву», праста падпішыце дамову.
Дэталі — старонка 17.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактары Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выданья газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыwatne прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос форматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарны, 79. Рэдакцыя не ніхе адказнасць за змест раклічных аўвестак.

Кошт свабодны. Гаварыць на арэстраваныя пэрыйдзічнага выданьня №581

ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзены Міністэрствам інфармаціі Рэспублікі Беларусь.

Юрыйдичны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 24.10.2007.

Замова № 5830.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.